

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Porovnání správní a soudní exekuce

Překládá: Lucie Blechová

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Petr Triner

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Porovnání správní a soudní exekuce“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

.....
Lucie Blechová

Chtěla bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce JUDr. Petru Trinerovi za užitečné a cenné rady, které mi poskytl při zpracování této práce.

Obsah

ÚVOD	1
1 HISTORICKÝ VÝVOJ EXEKUCE	3
2 EXEKUCE	8
2.1 Druhy exekucí a jejich právní úprava	9
3 EXEKUCE SPRÁVNÍ	13
3.1 Procesní podmínky	14
3.2 Správní exekuce na nepeněžitá plnění.....	18
3.2.1 Exekuční výzva	19
3.2.2 Nařízení exekuce	20
3.2.3 Odložení a přerušování exekuce	21
3.2.4 Zastavení exekuce	22
3.2.5 Exekuční náklady	22
3.2.6 Námitky	23
3.2.7 Způsoby provedení exekuce	24
3.3 Správní exekuce na peněžitá plnění.....	26
3.3.1 Nařízení exekuce a vyloučení majetku	27
3.3.2 Odklad a zastavení exekuce.....	29
3.3.3 Exekuční náklady	30
3.3.4 Způsoby provedení exekuce	30
4 EXEKUCE SOUDNÍ	32
4.1 Soudní výkon rozhodnutí.....	32
4.1.1 Činnost soudu před nařízením výkonu rozhodnutí	34
4.1.2 Nařízení a provedení výkonu rozhodnutí	35
4.1.3 Odklad výkonu rozhodnutí	36
4.1.4 Zastavení výkonu rozhodnutí	36
4.1.5 Náklady výkonu rozhodnutí.....	37
4.1.6 Způsoby výkonu rozhodnutí	37

4.2	Exekuce prováděná soudním exekutorem	39
4.2.1	Exekuční návrh.....	40
4.2.2	Pověření soudního exekutora.....	41
4.2.3	Vyrozumění o zahájení exekuce	41
4.2.4	Exekuční příkaz	42
4.2.5	Skončení exekuce	43
4.2.6	Náklady exekuce.....	43
5	POROVNÁNÍ SPRÁVNÍ A SOUDNÍ EXEKUCE.....	45
6	DOTAZNÍK A SOUDNÍ EXEKUTOŘI.....	47
	ZÁVĚR	52
	RESUMÉ.....	54
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	55
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	56

Úvod

V historii lidstva vždy existoval vztah mezi věřitelem a dlužníkem, jenž dobrovolně a z vlastní vůle nesplnil danou povinnost. S určitou mírou simplifikace to například znamená, že dlužník neuhradil splatnou finanční částku. Samozřejmě i v dnešní době zůstává téma exekuce stále velmi aktuální. Neplnění povinností s sebou nese důsledky, a to v podobě rozličných způsobů provedení exekuce. To pak vyvolává negativní postoj občanů k orgánům vykonávajícím exekuci.

Volba tématu „*Porovnání správní a soudní exekuce*“ vychází z mých dřívějších pracovních zkušeností, blízkým k vymáhání pohledávek. Na základě poznatků z této praxe jsem došla k názoru, že tato problematika je značně rozsáhlá a zároveň velmi nepřehledná, a to nejen pro občana s nízkým právním povědomím. Tato práce by tak pro ně mohla být určitým „*manuálem*“ pro pochopení průběhu jednotlivých exekucí, neboť na jednom místě zde budou shrnuty ty nejdůležitější body.

Mojí snahou bude systematizovat problematiku do přehledných kapitol, aby si každý mohl udělat představu o samotném průběhu dané exekuce. V úvodu bude nastíněn historický vývoj exekuce, neboť některé z institutů exekučního práva mají kořeny již v právu římském.

Na historii naváže kapitola, v níž budou vysvětleny základní pojmy jako například exekuce, exekuční titul a rozdíl mezi termínem exekuce a výkon rozhodnutí. Dále budou zmíněny jednotlivé druhy exekuce, včetně jejich právního zakotvení. Nebude zapomenuto ani na novelu občanského soudního řádu, jež odstranila trojkolejnost vymáhání u orgánů veřejné moci.

Třetí kapitola se zaměří na průběh správní exekuce, která bude rozlišena dle plnění. Správní exekuce na nepeněžitá plnění je komplexně upravena ve správním řádu, naproti tomu správní exekuce na peněžitá plnění se řídí ustanoveními daňového řádu, přičemž se použije subsidiárně občanský soudní řád.

Čtvrtá část bude věnována exekuci soudní, jež dle platné právní úpravy vykonávají dva orgány - soud a soudní exekutor. Cílem této bakalářské práce bude

provést komparaci exekuce správní a soudní, vymežit hlavní rozdíly a nalézt podobnosti. V samotném závěru budou zanalyzovány dotazníky vyplněné několika soudními exekutory, které byly zejména koncipovány pro zjištění odpovědí na aktuální otázky spojené s činností jejich úřadu. Na základě odpovědí na položené otázky si rovněž stanovují cíl potvrdit či vyvrátit dvě hypotézy. První z nich je, že zavedení principu teritoriality by přineslo velká pozitiva, přičemž tím hlavním by bylo potlačení postavení soudního exekutora jako podnikatele. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 441/2016 Sb. s účinností od 1.4.2017, jež snižuje minimální odměnu soudního exekutora a paušál náhrad hotových výdajů při dobrovolné úhradě u všech pohledávek, zapříčiní ukončení činnosti mnoha soudních exekutorů - takto z ní druhá z hypotéz.

1 Historický vývoj exekuce

Na úvod je vhodné začít pohledem do historie exekučního řízení, který napomůže k pochopení některých stávajících institutů exekučního práva. Je obecně známo, že i v současné době se některé právní předpisy či jejich novely inspirují principy a právními normami z minulosti. Jedná o velmi rozsáhlou tematiku, která by překračovala rámec jedné kapitoly, proto se v této kapitole se zaměříme pouze na období, kdy došlo k výrazným změnám exekučního řízení.

Základy exekučního řízení lze nalézt v právu římském. Nalézací řízení římského procesu se skládalo ze dvou fází, a to před prétozem (*in iure*) a poté před soudem (*apud iudicem*), přičemž obsahem výroku soudu (*sententia*) byl žalovaný odsouzen nebo osvobozen od žalovaného nároku.¹ V Zákonu dvanácti desek, konkrétně ve třetí desce, se mimo jiné praví: „*Těm, kteří uznali dluh a byli řádně odsouzeni, budiž dáno zákonných 30 dnů.*“ Jak uznání dluhu, tak i rozsudek znamenal definitivní uznání práva oprávněného a rovněž požadavek, aby toto právo bylo uvedeno do souladu s reálným stavem. Odsouzený měl lhůtu třiceti dnů na to, aby dobrovolně splnil, k čemu se zavázal, či k čemu byl odsouzen. Pokud se tak nestalo, nastupovalo státní donucení – exekuce.²

Nejstarší postup v Zákoně dvanácti desek dával právo věřiteli fyzicky ovládnout dlužníka po vypršení lhůty k dobrovolnému plnění. Rovněž zahrnoval možnost stanovit zástupce dlužníka (*vindex*), který následně vedl spor jeho jménem, avšak v případě prohry musel zaplatit dvojnásobek. *Vindex* mohl též zaplatit dlužnou částku za dlužníka. Pokud nastala situace, kdy se za dlužníka nikdo nezaručil, věřitel disponoval právem držet dlužníka šedesát dní, ale musel ho živit a celkem třikrát po sobě ho předvést před prétoza, kde veřejně vyřkl, jakou částku dlužník dluží. V případě, že ani na potřetí za dlužníka nikdo neuhradil dluh, stal se dlužník otrokem věřitele.³ Charakter personální exekuce

¹ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-427-0, str. 34.

² SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6146-5, str. 14.

³ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6146-5, str. 14.

ustupuje až od počátku 3. stol. př. n. l., spolu s územním rozmachem a hospodářským vývojem římského státu.⁴

Ve středověkém soudním řízení platila především zásada formálnosti, přičemž exekuční proces toho nebyl výjimkou. Velmi složitá byla zejména exekuce na majetek, kde se rozlišovalo, jestli je předmětem exekuce věc nemovitá či movitá. Celé exekuční řízení se sestávalo z jednotlivých kroků, jež se nesměly vynechat.⁵ Pokud povinný nesplnil povinnost uloženou rozsudkem, věřitel (*exekvent*) nebo jeho zástupce žádali o úmluvu u zemských desek. Úmluva byla zapsána komornickým starostou přímo do rejstříku a komorník byl pověřen předat povinnému (*exekutovi*) list na úmluvu. Jednalo se o výzvu ke splnění vymáhané povinnosti, přičemž její doručení bylo vyznačeno v zemských deskách u předmětného nálezu. Muselo dojít k dohodě mezi dlužníkem a věřitelem na splnění exekučního titulu. Jestliže se tak nestalo, došlo k realizaci exekuce.⁶

Další krok po úmluvě je nazýván zvod. V této fázi vymáhající věřitel dostává do rukou od deskových úředníků list na zvod, který *exekut* již obdržel od komorníka. Odsouzený měl dvě možnosti, a to zvod přijmout, nebo mu oponovat. V případě akceptace musel předmětné statky převést, či naopak při nesouhlasu nechat další postup na úřednících. Mohla nastat situace, kdy *exekut* na zvod nereagoval - nastává třetí fáze, list obranní. Tento list představoval úřední výzvu k vydání statku potvrzenou nejvyšším purkrabím. S touto výzvou se *exekvent* vydal na statek *exekuta* a představil se zde před rychtářem a poddanými jako jejich nový pán. Pokud se *exekut* snažil nějakým způsobem bránit, bylo na něj nahlíženo jako na odbojníka, na něhož mohl purkrabí svolat hotovost.⁷

Při exekuci na úhradu peněžité částky následovalo tzv. odhádání. Jak už název napovídá, jednalo se o odhad nemovitosti dlužníka, kdy se zjišťovala jeho hodnota v poměru k dlužné částce.⁸

⁴ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-427-0, str. 34.

⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6146-5, str. 17.

⁶ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-427-0, str. 36.

⁷ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-427-0, str. 36-37.

⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6146-5, str. 18.

Závěrečný úkon představovalo vděnění či panování, kterému přihlíželi komorníci a poddaní, od nichž oprávněný přijal slib poddanosti, a následně spálil došek ze střechy, což mělo symbolizovat doložení práva skutečného vlastníka oprávněného statek užívat i ničit.⁹

Výše uvedený exekuční proces se řídil zemským právem. U městských soudů, kde je patrný větší vliv římského a kanonického práva na procesní právo, docházelo k znatelnému zjednodušení a zrychlení procesu.¹⁰

Za důležitý mezník ve vývoji procesního práva považujeme práva exekučního lze považovat vládu císaře Josefa II., kdy byl v roce 1781 vydán obecný soudní řád. Tento právní předpis ovlivnil další vývoj občanského soudního řízení na mnoho let dopředu a platil až do roku 1895, tedy do vydání nového exekučního řádu. Po roce 1848 bylo zavedeno několik dílčích změn, a to například tzv. upomínkové řízení (zákon č. 67/1873 ř. z.). Upomínkové řízení spočívalo v možnosti na žádost a při částce 200 zl. uložit platebním rozkazem žadatelovu odpůrci, aby uhradil do 14 dní celou dlužnou částku, popřípadě vydal zastupitelnou movitost. Odpůrce mohl rovněž podat odpor, na jehož základě se rozkaz zrušil. Platební rozkaz se vydal bez slyšení odpůrce.¹¹

Byly přijaty exekuční předpisy příznivé především pro sociálně slabší obyvatele, které zakazovaly vést exekuci na oddělené příslušenství nemovitosti a zaváděly okruh nezabavitelných movitých věcí (zákon č. 74/1887 ř. z.). Z exekuce na plat byly vyňaty jiné služební příjmy, pokud nepřesahovaly v úhrnu 600 zl. ročně (zákon č. 68/1873 ř. z.), přičemž tato hranice byla později zvýšena na 800 zl. (zákon č. 75/1888 ř. z.) a u výslužného a obdobných příjmů 500 zl. Právo zadržet osobu při podezření z útěku však zůstávalo nadále.¹²

Nová etapa vývoje exekučního práva počíná rokem 1895, ve kterém přichází mnoho dalších právních předpisů upravujících jednotlivé fáze civilního řízení či organizaci a složení soudů. Je nutno zmínit vydání tzv. jurisdikční normy s uvozovacím zákonem (zákony č. 110/1895 ř. z. a č. 111/1895 ř. z.) a nového

⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6146-5, str. 18.

¹⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6146-5, str. 18.

¹¹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6146-5, str. 19.

civilního soudního řádu s uvozovacím zákonem (zákony č. 112/1895 ř. z. a č. 113/1895 ř. z.).¹³ Exekuční řízení se v této době vyznačovalo svou zdlouhavostí, neboť se čekalo na návrh vymáhajícího věřitele. Soud musel o každém kroku vyrozumět dlužníka. Z těchto důvodů byla snaha v novém exekučním řádu oddělit řízení nalézací a řízení exekuční, postavit ho na zásadách ústnosti a bezprostřednosti či v neposlední řadě zavést další efektivní způsoby exekuce. Všechny snahy vyústily ve vydání uvozovacího zákona č. 78/1896 ř. z., o zavedení zákona o řízení exekučním a zajišťovacím a zákona č. 79/1896, o řízení exekučním a zajišťovacím - exekuční řád.¹⁴

V roce 1918 po vzniku Československé republiky přešly české země rakouský a Podkarpatská Rus spolu se Slovenskem uherský právní řád. V důsledku toho vznikl právní dualismus, a to i v oblasti procesního práva. Právníci z jedné oblasti často neznali platné právo v oblasti druhé. Nastala tedy potřeba unifikace jak občanského práva procesního, tak i ostatních právních odvětví. Prvních výsledků práce na unifikaci bylo dosaženo v roce 1928 předložením osnovy procesního kodexu komisemi z Prahy a Bratislavy. Příslušné osnovy použilo Ministerstvo unifikací jako podklad k vypracování definitivního textu, který nesl název Návrh zákona o soudní příslušnosti a civilního řádu soudního. Roku 1934 byla dokončena i osnova nového exekučního zákona. Proces unifikace měla zakončit vláda předložením návrhů zákonů Národnímu shromáždění. Přes všechny snahy se však do konce první republiky nepodařilo osnovy zákonů prosadit, tudíž k unifikaci procesních předpisů nedošlo.¹⁵

K dalším výrazným změnám dochází po roce 1948, kdy je přijata nová Ústava 9. května. Ministerstvo vnitra mělo v rámci tzv. právnické dvouletky přetvořit stávající právní řád a položit základy socialistického právního řádu. Jedním z prvních cílů se stalo procesní právo. Prosazením nové organizace soudnictví na základě zákona o zlidovění soudnictví (zákon č. 319/1948 Sb.) tak byly vytvořeny předpoklady k jeho úpravě. Občanské právo procesní spolu s exekučním procesem našlo své místo v jednom zákoně, a to s č. 142/1950 Sb.,

¹² SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6146-5, str. 19.

¹³ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6146-5, str. 19.

¹⁴ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-427-0, str. 40-41.

tedy v občanském soudním řádu s účinností od 1.1.1950. Tento zákon platil až do 4.12.1963, kdy byl vydán nový občanský soudní řád č. 99/1963 Sb.¹⁶ V tomto právním předpisu bylo místo pojmu exekuce použito pojmu výkon rozhodnutí, tudíž exekuční řízení se změnilo na řízení vykonávací. Na zmíněnou novou terminologii se však snesla vlna kritiky, která trvá dodnes. Nejedná se přeci jen o nucené splnění nebo vymáhání povinností uložených soudním či jiným rozhodnutím, nýbrž jde i o smíry, dohody, platební výměry, výkazy nedoplatků atd., jež řadíme rovněž mezi exekuční tituly.¹⁷

Z výše uvedených skutečností je patrné, že pokud někdo nedostal svým závazkům, tak i v minulosti existovaly mechanismy, jak povinnost vynutit.

¹⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6146-5, str. 20.

¹⁶ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6146-5, str. 21.

¹⁷ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-427-0, str. 45.

2 Exekuce

Pojem výkon rozhodnutí či exekuce lze definovat jako nucený výkon povinností dlužníka, který dobrovolně nesplnil to, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí. Předpokladem výkonu rozhodnutí soudu nebo orgánů státní správy je primárně existence vykonatelného rozhodnutí - *exekučního titulu*.¹⁸

Každý exekuční titul musí splňovat jak formální, tak i materiální náležitosti, neboť právě ty jej činí vykonatelným. Bez těchto náležitostí ho nelze použít jako podklad pro výkon rozhodnutí.¹⁹ K naplnění formálních náležitostí dochází ve chvíli, kdy bylo rozhodnutí doručeno všem účastníkům řízení, není již možné se odvolat, popř. odvolání nemá odkladný účinek a zároveň uplynula lhůta k plnění. Výše zmiňovaná materiální stránka výkonu rozhodnutí znamená, že výkon rozhodnutí lze nařídit pouze v případě, pokud rozhodnutí obsahuje přesnou identifikaci oprávněné a povinné osoby, stanovení rozsahu a obsahu povinností ke splnění a v neposlední řadě i určení lhůty k plnění.²⁰

Soudy například ve své judikatuře dovodily, že usnesení o dědictví není samo o sobě vykonatelným titulem, na jehož základě by dědici mohli vymáhat zůstavitelovy pohledávky za dlužníky. Výkon rozhodnutí na základě tohoto usnesení může být nařízen pouze tehdy, pokud se jedná o vypořádání nároků mezi dědici či dalšími účastníky řízení a je-li usnesením uložena dědici povinnost k plnění.²¹

Stávající občanský soudní řád²² nahradil pojmy jako například exekuce či exekutor termínem výkon rozhodnutí, který je používán ve všech jeho novelách. Nová terminologie se bohužel nesetkala s velkým úspěchem, jelikož právní nauka využívá stále dřívější terminologii, která též zůstala v právním

¹⁸ RAŠOVSKÁ, Ilona. *Jak být úspěšný v exekuci, aneb, Základní abeceda exekutora*. Praha: Orac, 2002. Knihovnička Orac. ISBN 80-861-9951-7, str. 8.

¹⁹ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-717-9489-9, str. 18.

²⁰ RAŠOVSKÁ, Ilona. *Jak být úspěšný v exekuci, aneb, Základní abeceda exekutora*. Praha: Orac, 2002. Knihovnička Orac. ISBN 80-861-9951-7, str. 8.

²¹ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-717-9489-9, str. 18.

²² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“)

vědomí veřejnosti. Počínaje devadesátými léty dochází však i ze strany zákonodárce k návratu dřívější terminologie.²³

Na základě platné právní úpravy je nutno odlišovat pojem soudní výkon rozhodnutí, jež je zákonodárci používán pro činnost vykonávanou soudy, od pojmu exekuce užívaného pro konání soudních exekutorů. S termínem exekuce se lze setkat i při vynucování titulů, které byly vydány ve správním nebo daňovém řízení, označeném jako správní či daňová exekuce. Snadno může nastat situace, kdy při vynucování povinností různá rozhodnutí postihují stejný majetek dlužníka, dochází tedy ke střetu exekucí (popř. soudního výkonu rozhodnutí). V tomto případě další postup stanoví zák. č. 119/2001 Sb.²⁴ Autorka této práce bude používat oba ze zmiňovaných termínů, přičemž je nebude striktně oddělovat, pouze při citování zákonných ustanovení.

2.1 Druhy exekucí a jejich právní úprava

Z předchozí kapitoly je zřejmé, že platná právní úprava rozlišuje několik druhů exekucí. Pro každou z nich existuje jiná právní úprava, jejíž problematika bude podrobněji popsána v další části práce.

Následně budou přiblíženy zmiňované druhy exekucí a konkrétně jejich právní zakotvení:

- *výkon rozhodnutí v občanskoprávním řízení* upravený zákonem č. 99/1963 Sb., občanským soudním řádem, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „OSŘ“;
- *exekuce* upravená zákonem č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů, dále jen „EŘ“;²⁵
- *daňová exekuce* dle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „DŘ“;

²³ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5, str. 351.

²⁴ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 23-24.

²⁵ RAŠOVSKÁ, Ilona. *Jak být úspěšný v exekuci, aneb, Základní abeceda exekutora*. Praha: Orac, 2002. Knihovnička Orac. ISBN 80-861-9951-7, str. 8-9.

- *správní exekuce* zakotvená v zákoně č. 500/2004 Sb., *správní řád*, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „*SR*“.²⁶

V současné době se lze setkat s těmito exekučními orgány:

- soudy;
- soudními exekutory;
- správci daně;
- správními orgány.²⁷

Většina výkonů rozhodnutí je prováděna soudními exekutory,²⁸ proto vyvstává otázka, zda jim nesvěřit veškerý výkon rozhodnutí a soudy pověřit dohledem nad exekucemi, rozhodováním o sporech či prováděním výkonu rozhodnutí jen ve zvláštních případech (např. v případě odnětí nezletilých dětí).²⁹

Další zajímavým údajem je, že před účinností novely OSŘ nebyla největší část soudních výkonů rozhodnutí nařizována pro soukromoprávní tituly, nýbrž pro vymáhání pohledávek orgánů veřejné moci. Ačkoli si orgány veřejné moci mohly jimi vydané exekuční tituly vymoci samy, a to pomocí správní či daňové exekuce, tak využívaly soud jako bezplatnou posilu k vymáhání (osvobození od soudních poplatků). U orgánů veřejné moci se jednalo o tzv. „*trojkolejnost*“ vymáhání, neboť se mohly rozhodnout, zda budou provádět exekuci samy nebo pomocí soudu či soudního exekutora. Novelou OSŘ č. 396/2012 Sb. s účinností od 1.1.2013 však nastaly změny. Zrušila se trojkolejnost pro orgány veřejné moci, tudíž nemohou využívat soud k vymáhání jimi vydaných exekučních titulů.³⁰ Soud nařizuje i prování výkon rozhodnutí, ale kromě titulu, jež se vykonává ve správním či daňovém řízení. V případě, že by byl takový návrh k soudu podán, bude soudem odmítnut.³¹ Po této novele, která změnila

²⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní. 2.*, aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5, str. 351.

²⁷ RAŠOVSKÁ, Ilona. *Jak být úspěšný v exekuci, aneb, Základní abeceda exekutora*. Praha: Orac, 2002. Knihovnička Orac. ISBN 80-861-9951-7, str. 9.

²⁸ *Statistika a výkaznictví Ministerstva spravedlnosti* [online], [cit. 12.3.2017]. Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/uvod.html>

²⁹ KORBEL, František a Dana PRUDÍKOVÁ. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 1, s. 2. ISSN 1210-6410.

³⁰ KORBEL, František a Dana PRUDÍKOVÁ. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 1, s. 2. ISSN 1210-6410.

³¹ Ust. § 251 odst. 1 a 2 OSŘ.

působnost soudů, převzali od 1.1.2013 všechny nepřipustné výkony rozhodnutí soudní exekutoři. Ti budou dále v řízení pokračovat jako v exekuci.³²

Základním pramenem práva pro vykonávací řízení soudní je OSŘ, zejména část šestá nesoucí název výkon rozhodnutí. Tato část se dělí dále na šest hlav, a to:

- *hlava první* - nařízení a provedení výkonu rozhodnutí;
- *hlava druhá* - srážky ze mzdy;
- *hlava třetí* - přikázání pohledávky;
- *hlava čtvrtá* - správa nemovité věci;
- *hlava pátá* - prodej movitých věci a nemovitých věci;
- *hlava šestá* - zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitých věcech;
- *hlava sedmá* - postižení závodu;
- *hlava osmá* - uspokojení práv na nepeněžitě plnění.³³

V souvislosti s vykonávacím řízením je nutno zmínit další právní předpis - vyhlášku Ministerstva spravedlnosti ČR č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů, která nabyla účinnosti dne 20.1.1992. Výkon rozhodnutí v občanskoprávních věcech je zakotven v její deváté části, přičemž ta se dále rozděluje na sedm oddílů.³⁴

Za primární právní předpis pro exekuční řízení lze označit zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1.5.2001. Pro účely této práce bude nejdůležitější část první s názvem exekuční řád, jež se dále člení na patnáct hlav. Další části zákona jsou věnovány změnám v zákonech (např. zákona o veřejných dražbách, zákona o daních z příjmů atd.)³⁵ Vedle EŘ je na místě uvést vyhlášku MS ČR č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, ve znění pozdějších předpisů, dále vyhlášku MS ČR č. 418/2001 Sb., o postupech

³² KORBEL, František a Dana PRUDÍKOVÁ. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 1, s. 2. ISSN 1210-6410.

³³ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ Zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů.

*při výkonu exekucí a další činnosti, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášku č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí, ve znění pozdějších předpisů.*³⁶

Centrální evidence exekucí slouží ke zjištění údajů o konkrétních exekučních řízeních. V CEE je zaznamenáno, zda na daný subjekt nařizena exekuce dle EŘ, z čehož vyplývá, že v ní nejsou vedeny údaje o výkonech rozhodnutí řízených soudy či exekuce vedené orgány státní správy a samosprávy, finančními orgány či zdravotními pojišťovnami podle jiných právních předpisů. Dále jsou zde dostupné informace o soudním exekutorovi pověřeném provedením exekuce, jaká povinnost se vymáhá, kdy došlo k nařízení exekuce a jestli byla pravomocně zastavena či odložena. Získat výpis z CEE je možno na internetových stránkách CEE, v sídle EK ČR nebo na pobočce České pošty.³⁷ Dle názoru autorky tyto informace ocení zejména majitelé nemovitostí, kteří se chystají pronajmout byt a chtějí si předem „prověřit“ nájemníka.

Při správní exekuci na nepeněžitá plnění se použijí ustanovení SŘ, zejména část druhá, hlava jedenáct - exekuce. Hlava jedenáct se dělí na úvodní ustanovení, exekuci na peněžitá plnění a exekuci na nepeněžitá plnění.³⁸

Správní řád neobsahuje podrobnou úpravu správní exekuce na peněžitá plnění. Pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění se uplatní postup pro správu daní, který je primárně upraven *zák. č. 280/2009 Sb., daňovým řádem*, ve znění pozdějších předpisů.³⁹ Dle právního předpisu, který ji upravuje, se lze setkat též s názvem daňová exekuce. Důležitý je také vztah zakotvený v ustanovení § 177 DŘ - nestanoví-li DŘ jinak, postupuje se při daňové exekuci podle OSŘ. Avšak pravomoci správce daně jako exekučního orgánu upravuje výlučně DŘ.⁴⁰

³⁶ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 21.

³⁷ *Exekutorská komora České republiky* [online]. Praha, c2009-2017 [cit. 2017-03-09]. Dostupné z: <http://ekcr.cz/1/centralni-evidence-exekuci/22-centralni-evidence-exekuci?w=>

³⁸ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-414-5, str. 300.

⁴⁰ Ust. § 177 DŘ.

3 Exekuce správní

Správní exekuce představuje, či spíše může představovat závěrečné stadium celého správního řízení - vykonávací (exekuční) řízení totiž nemusí obligatorně nastupovat po nalézacím řízení ani není zahájeno automaticky, pokud někdo nesplní uloženou povinnost. K zahájení exekučního řízení musí existovat podnět, a to buď ze strany účastníka řízení, nebo ze strany správního orgánu, který rozhodl v prvním stupni, popř. schválil smír.⁴¹ Závěrečnému charakteru správní exekuce odpovídá i její právní regulace, neboť je systematicky zařazena v poslední jedenácté hlavě druhé části správního řádu.⁴² V této hlavě je tedy upraven postup správních orgánů při exekuci na vymožení povinnosti, jež byla uložena exekučním titulem a osoba, které byla povinnost uložena, povinnost dobrovolně nesplní ve lhůtě vymezené exekuční titulem.⁴³

Při nuceném výkonu povinností je možno postupovat podle vícero právních předpisů, přičemž důležitým se stává fakt, kdo v řízení rozhoduje, respektive kdo výkon provádí.⁴⁴ Správní řád zakotvuje ve svém ustanovení § 105 odst. 2, že správní orgán, který vydal rozhodnutí v prvním stupni či schválil smír, nebo osoba oprávněná z exekučního titulu, mají možnost požádat o provedení exekuce též soud anebo soudního exekutora.⁴⁵ Jestliže bude požádán soudní exekutor, bude se dále postupovat dle EŘ.⁴⁶ Ale jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole této práce, od zavedení novely občanského soudního řádu, provedené zákonem č. 396/2012 Sb., soud nenařizuje ani neprovádí výkon rozhodnutí exekučního titulu, jenž se vykonává ve správním nebo daňovém řízení. Pokud bude podán návrh k soudu k výkonu takového titulu, soud ho následně odmítne.⁴⁷

⁴¹ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 313.

⁴² Zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H.Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-607-4, str. 575.

⁴⁴ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 282.

⁴⁵ Zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 283.

⁴⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5, str. 353.

Exekuční titul lze též uplatnit u správního orgánu, který je oprávněn zahájit exekuci i z moci úřední.⁴⁸ Podle toho, o jakou povinnost uloženou v exekučním titulu se jedná, rozlišuje správní řád exekuci na peněžitá plnění a exekuci na nepeněžitá plnění.

Co se týká exekuce na peněžitá plnění, tak správní řád upravuje pouze věcnou příslušnost k jejímu provádění, a to ve svém ustanovení § 106 odst. 1 a 2.⁴⁹ Dle § 106 odst. 3 SŘ se pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění uplatní postup pro správu daní.⁵⁰ Exekuci na peněžitá plnění reguluje tedy DŘ. V tomto případě se SŘ nepoužije ani subsidiárně.⁵¹ Nestanoví-li DŘ jinak, postupuje se při daňové exekuci podle OSŘ (§ 177 odst. 1 DŘ).⁵²

Právní úprava exekuce na nepeněžitá plnění se nalézá přímo ve správním řádu, konkrétně v dílu 3 hlavy XI části druhé.⁵³ Předpokládá se však i použití institutů správního řízení, počínaje jeho zahájením, avšak vše je nutno přizpůsobit zvláštnostem exekučního řízení - cílem je nucený výkon nesplněné povinnosti, nikoli vydání správního aktu.⁵⁴

3.1 Procesní podmínky

Stejně jako u ostatních druhů exekucí, tak i v případě správní exekuce může dojít k jejímu provedení jen tehdy, pokud jsou splněny zákonem stanovené procesní podmínky. Bez naplnění procesních podmínek nelze exekuci nařídít ani provádět. Za procesní předpoklady pro správní exekuci je možno označit dle Horzinkové a Novotného následující:⁵⁵

- a) ze strany účastníka nedošlo buď k dobrovolnému splnění povinnosti, jež byla uložena správním rozhodnutím či schváleným smírem, nebo**

⁴⁸ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 283.

⁴⁹ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H.Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-607-4, str. 575.

⁵⁰ Ust. § 106 odst. 3 SŘ.

⁵¹ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 321.

⁵² Zák. č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁵³ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H.Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-607-4, str. 576.

⁵⁴ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 283.

⁵⁵ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 315-316.

povinnosti zaplatit nějakou částku stanovenou zvláštním právním předpisem;

Jedním z předpokladů pro exekuci je skutečnost, že účastník dobrovolně nesplní povinnost ve stanovené lhůtě. Povinnost vyplývá z vykonatelného rozhodnutí nebo schváleného smíru. Účastník má možnost dobrovolně splnit povinnost i po již zahájeném výkonu rozhodnutí až do okamžiku vymožení dané povinnosti. Pokud tedy účastník řízení splní povinnost uloženou správním rozhodnutím po zahájení řízení s cílem vykonat rozhodnutí, předmětné řízení se zastaví. Splní-li ve stanovené době povinnost jen z části, bude se exekučně vymáhat jen zbylá povinnost.⁵⁶ Autorka je toho názoru, že v této věci je právo výrazně na straně dlužníka (povinného), neboť zjednodušeně řečeno má celé exekuční řízení na to, aby se rozhodl, zda bude dobrovolně plnit či ne.

b) existuje exekuční titul;

Jako podklad pro zahájení exekučního řízení slouží exekuční titul, což je listina s předepsanou formou a ukládá konkrétní osobě povinnost něco v určité lhůtě splnit.⁵⁷

Správní řád ve svém ustanovení § 104 taxativně jmenuje exekuční tituly, jimiž jsou *vykonatelné rozhodnutí* (§ 74 SŘ) nebo *vykonatelný smír* (§ 141 odst. 8).⁵⁸ Rozhodnutí je vykonatelné v okamžiku, kdy nabude právní moci nebo pozdějším dnem uvedeném ve výroku. Jestliže odvolání nemá odkladný účinek, jedná se o předběžně vykonatelné rozhodnutí - tzn. ačkoli nenabylo právní moc, je vykonatelné. Exekučním titulem je též vykonatelný smír, který mohou uzavřít účastníci ve sporném řízení a musí být schválen správním orgánem.⁵⁹

Právní moc správního rozhodnutí znamená, že správní rozhodnutí již nelze změnit či zrušit prostřednictvím řádných opravných prostředků, jimiž jsou dle správního řádu odvolání a rozklad. Vykonatelnost správního rozhodnutí

⁵⁶ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 316.

⁵⁷ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 316.

⁵⁸ Úst. § 104 SŘ.

⁵⁹ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 316.

nastává tehdy, pokud rozhodnutí ukládající povinnost plnění lze vynutit státní mocí.⁶⁰

Výčet exekučních titulů pro daňovou exekuci zakotvuje DŘ v ustanovení § 176 - *vykonatelné rozhodnutí* na peněžité plnění, *vykonatelný zajišťovací příkaz* nebo *výkaz nedoplatků*, jenž se sestaven na základě údajů z evidence daní.⁶¹

c) marné uplynutí lhůty určené ke splnění povinnosti;

U rozhodnutí ukládajících povinnost je k jejich vykonatelnosti třeba marného uplynutí lhůty k dobrovolnému splnění povinnosti. Za vykonatelné je možné rozhodnutí označit až v den, ve který uplynula lhůta ke splnění povinnosti. Lhůtu stanoví výrok správního rozhodnutí a začíná zpravidla běžet dnem následujícím po právní moci rozhodnutí. Správní orgán má pravomoc na základě ustanovení § 85 SŘ vyloučit odkladný účinek odvolání proti rozhodnutí v prvním stupni. V tomto případě se lhůta počítá ode dne následujícího po oznámení prvoinstančního rozhodnutí účastníkovi řízení, čímž se mu ukládá povinnost. Lhůta k plnění představuje základ pro výkon rozhodnutí a stanovuje ji správní orgán ve svém rozhodnutí.⁶²

Pokud je nutno stanovit dodatečnou lhůtu, musí se zároveň vydat nové rozhodnutí ve smyslu § 101 SŘ, neboť se doplňují povinné náležitosti výroku rozhodnutí. Poté se počká opět na uplynutí lhůty a nabytí právní moci rozhodnutí. Proti tomuto rozhodnutí je možnost podat též opravný prostředek. Zahájení exekuce po uplynutí lhůty k plnění je především otázkou vymáhajícího.⁶³

d) nenastal zánik (prekluze) možnosti vymáhání povinnosti;

U exekuce na peněžité plnění (řídící se DŘ) právo vymáhat nezaplacenou pokutu prekluduje, čili zaniká po 6 letech v roce, kdy se stala vymahatelnou. Lhůta pro zaplacení daně začne běžet dnem její splatnosti. Jestliže správce daně učiní úkon vedoucí k vybrání, zajištění nebo vymožení pokuty (ust. § 160 odst. 3 DŘ), dojde k přerušení prekluzivní lhůty a spuštění běhu nové lhůty

⁶⁰ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-414-5, str. 295.

⁶¹ Ust. § 176 DŘ.

⁶² HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 316-317.

⁶³ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 317.

ode dne, kdy byl úkon učiněn. Dodrží-li se tento postup, je možno pokutu vymáhat do 20 let po její splatnosti. Výjimkou je nedoplatek zajištěný zástavním právem, kde se lhůta prodlužuje na 30 let po zápisu práva do veřejného registru.⁶⁴

Při exekuci na nepeněžitá plnění může být exekuce nařízena nejpozději do 5 let a provedena nejpozději do 10 let, a to vždy od okamžiku, kdy měla být povinnost splněna dobrovolně.⁶⁵ Zemře-li fyzická osoba, exekuční správní orgán má možnost pokračovat v exekuci i nadále - proti dědici, zákonnému zástupci dědice nebo správci dědictví, jestliže je určen. Zánik právnické osoby znamená možnost dále postupovat v exekuci, avšak proti jejímu právnímu nástupci.⁶⁶ Výjimku u fyzických osob představuje zastavení dědického řízení pro nemajetnost dle ust. § 153 nebo § 154 zákona č. 292/2016 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů. V těchto případech zůstavitel nezanechal žádný majetek, popř. jen majetek bez hodnoty či nepatrné hodnoty, tudíž v exekučním řízení logicky nelze pokračovat.⁶⁷

e) došlo k podání návrhu či podnětu ke správní exekuci;

Skutečnost, že k zahájení exekučního řízení musí existovat podnět ze strany osoby oprávněné z exekučního titulu či ze strany orgánu, jenž vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo schválil smír, byla již zmíněna ve třetí kapitole.

V tomto podbodu dojde pouze k bližší specifikaci. Osobou oprávněnou z exekučního titulu je zpravidla osoba, v jejíž prospěch bude povinný plnit či vůči níž má konkrétní závazek. Žádost o exekuci musí obsahovat náležitosti stanovené SŘ. Musí z ní vyplývat, kdo ji činí, jaké věci se týká a co se navrhuje. Žadatel nesmí opomenout uvést své identifikační údaje a označit správní orgán, který je příjemcem podání. Jestliže žádost neobsahuje předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, postupuje správní orgán dle ustanovení § 45 odst. 2 SŘ. Pomůže

⁶⁴ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 317.

⁶⁵ Ust. § 108 odst. 4 SŘ

⁶⁶ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 318.

⁶⁷ Ust. § 153 a § 154 zákona č. 292/2016, o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

žadatelé odstranit nedostatky a poučí ho, že v důsledku neodstranění nedostatků může dojít k přerušení exekučního řízení.⁶⁸

Správní orgán ve smyslu ust. § 105 odst. 1 písm. a) SŘ podá podnět k zahájení exekuce, pokud existuje prokazatelný veřejný zájem na předmětné exekuci.⁶⁹

f) existuje příslušný správní orgán.

Za exekuční správní orgán lze označit takový správní orgán, jenž je oprávněn k exekuci SŘ, popř. zvláštním zákonem. Věcná příslušnost konkrétního správního orgánu k exekuci musí být výslovně stanovena zákonem.⁷⁰

3.2 Správní exekuce na nepeněžitá plnění

Zatímco správní exekuce na peněžitá plnění je ve správním řádu upravena jen okrajově, tak u správní exekuce na nepeněžitá plnění je tomu přesně naopak. Správní řád obsahuje komplexní právní úpravu tohoto typu exekuce.

Nepeněžitou povinnost lze zásadně vymáhat jen vůči povinnému. Existují však i výjimky, kdy nepeněžitou povinnost lze vymáhat i vůči někomu jinému, než osobě označené exekučním titulem jako osoba povinná.⁷¹ Jsou to případy, kdy je prokázáno, že na jinou osobu (než která figurovala v exekučním titulu a byla jí uložena povinnost) přešla nebo byla převedena povinnost z exekučního titulu vyplývající. Osoba, jež u exekučního správního orgánu uplatňuje exekuční titul, prokazuje převod nebo přechod nepeněžité povinnosti či práva pouze listinou vydanou správním orgánem, soudem nebo notářem anebo ověřenou orgánem příslušným podle zvláštního právního předpisu,⁷² pokud však přechod nepeněžité povinnosti nebo práva nevyplývá přímo z právního předpisu.⁷³

⁶⁸ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 319.

⁶⁹ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 319.

⁷⁰ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 319.

⁷¹ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-414-5, str. 301.

⁷² pozn.: Zák. č. 21/2006 Sb., o ověřování, ve znění pozdějších předpisů; Zák. č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H.Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-607-4, str. 587.

Dalším z případů je pokračování v nařízené exekuci i po tom, co povinný jakožto fyzická osoba zemřel nebo jestliže byl právnickou osobou - zanikl. Tato problematika byla již nastíněna v podkapitole procesní podmínky. V provádění exekuce tedy může exekuční správní orgán pokračovat, ale už proti dědici, zákonnému zástupci dědice, popř. proti správci dědictví. Jedná-li se o povinného, který byl právnickou osobou, pokračuje se dále proti jeho právním nástupcům.⁷⁴

Co se týká účastníků exekučního řízení, ti jsou definováni především v § 27 SŘ. Povinný jako účastník je zmíněn i v ustanovení § 118 odst. 2 SŘ, což lze chápat jako prevenci případných nejasností.⁷⁵ Kromě povinného bude za účastníka řízení označována rovněž osoba oprávněná z exekučního titulu, jež uplatňuje exekuční titul u exekučního správního orgánu.⁷⁶

U nepeněžitého plnění se zejména jedná o povinnost něco dodat, vykonat, vydat, zdržet se něčeho či něco strpět. Oprávněný zde nemá možnost volby způsobu provedení exekuce, jelikož ten se odvíjí od povahy vynucované povinnosti.⁷⁷

Exekučním správním orgánem pro nepeněžitá plnění je správní orgán, jenž vydal prvostupňové rozhodnutí nebo popř. schválil smír, a to pokud je orgánem moci výkonné. Vydá-li rozhodnutí orgán obce nebo kraje, exekučním správním orgánem bude obecní úřad, resp. krajský úřad. Exekučním orgánem může být rovněž obecní úřad obce s rozšířenou působností, jestliže se na něj obrátí správní orgán, který sídlí v jeho správním obvodu.⁷⁸

3.2.1 Exekuční výzva

Pokud nehrozí vážné nebezpečí, že účel exekuce bude zmařen, může exekuční správní orgán vyzvat povinného ke splnění nepeněžité povinnosti ještě

⁷⁴ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H.Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-607-4, str. 587.

⁷⁵ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 284.

⁷⁶ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-414-5, str. 302.

⁷⁷ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 330.

⁷⁸ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 284.

před nařízením exekuce. Děje se tak na základě exekuční výzvy, kde exekuční správní orgán zároveň stanoví náhradní lhůtu k plnění.⁷⁹

Exekuční výzva je jakýmsi posledním „varováním“, kdy je možnost dobrovolně splnit nepeněžitou povinnost předtím, než je přistoupeno k provedení samotné exekuce. Zde ještě není povinnost uhradit i exekuční náklady. O tom, zda bude zaslána exekuční výzva nebo bude rovnou přistoupeno k exekuci, rozhoduje dle tzv. správního uvážení sám exekuční úřad.⁸⁰

Proti exekuční výzvě se nelze odvolat. Je vydávána v podobě usnesení, které vyjma náležitostí uvedených v § 68 SŘ obsahuje:

- a) označení exekučního titulu, na jehož základě se vydává;
- b) vymezení nepeněžitě povinnosti, jež má být splněna (údaje o původní lhůtě a k jakému dni jsou uvedeny údaje);
- c) stanovení náhradní lhůty pro splnění nepeněžitě povinnosti;
- d) upozornění pro případ nesplnění v náhradní lhůtě, což povede k nařízení exekuce.⁸¹

3.2.2 Nařízení exekuce

Správní exekuce se nařizuje exekučním příkazem, který exekuční správní orgán vydá:

- a) z moci úřední, pokud je příslušným exekučním správním orgánem;
- b) na žádost oprávněné osoby z exekučního titulu;
- c) na žádost správního orgánu (§ 107 odst. 2 SŘ).⁸²

Rozhodný je den, kdy byla žádost o exekuci doručena exekučnímu správnímu orgánu, popř. den, kdy správní orgán zahájí řízení ex offo, neboť právě tímto dnem je zahájeno exekuční řízení.⁸³ Stejně jako u exekuční výzvy, tak

⁷⁹ Ust. § 109 odst. 1 SŘ.

⁸⁰ SKUŤOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-414-5, str. 302-303.

⁸¹ Ust. § 109 odst. 2 a 3 SŘ.

⁸² Ust. § 110 SŘ.

⁸³ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 332.

i u exekučního příkazu platí, že se proti němu nelze odvolat. Je vydáván formou usnesení.⁸⁴

Exekuční příkaz kromě obecných obsahových náležitostí individuálního správního aktu definovaným správním řádem (§ 68 SŘ) obsahuje:

- a) označení exekučního titulu, na jehož základě se vydává;
- b) vymezení nepeněžitě povinnosti, jež má být splněna;
- c) způsob provedení exekuce;
- d) věci a práva postižitelná exekucí;
- e) další údaje, jestliže je to potřebné k provedení exekuce.⁸⁵

Je oznamován logicky povinnému, ale také dalším osobám, kterým z exekučního příkazu vyplývají práva či povinnosti.⁸⁶ Samotnou exekuci pak provádí oprávněná úřední osoba prokazující se písemným pověřením, ze kterého jí plynou oprávnění. Každý je povinen umožnit takovéto osobě přístup na místa, kde se bude uskutečňovat exekuce.⁸⁷

3.2.3 Odložení a přerušení exekuce

Jsou-li k tomu závažné důvody, exekuční správní orgán může usnesením odložit nebo přerušit provedení exekuce. Jako příklad uvádí správní řád žádost povinného o posečkání splnění povinnosti, jestliže z jeho chování lze mít za to, že splní svou povinnost nejpozději ve lhůtě, kdy by mohla být provedena exekuce a pokud nehrozí, že účel exekuce bude jejím odložením nebo přerušením zmařen. Žádost se podává přímo exekučnímu správnímu orgánu.⁸⁸

Přerušit nebo odložit provedení exekuce může i exekuční správní orgán sám bez žádosti v případě, že se šetří skutečnosti, které by mohly vést k zastavení exekuce dle § 115 SŘ. V obou případech je opět na uvážení exekučního správního orgánu, jestli exekuci odloží nebo přeruší či nikoli. Měl by ovšem dbát na to, aby

⁸⁴ Ust. § 111 SŘ.

⁸⁵ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-414-5, str. 304.

⁸⁶ Ust. § 111 odst. 2 SŘ.

⁸⁷ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 333.

⁸⁸ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H.Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-607-4, str. 596.

řešení bylo v souladu s veřejným zájmem, korespondovalo s okolnostmi případu a nedělaly se nedůvodné rozdíly.⁸⁹

Jestliže pominou důvody vedoucí k odložení nebo přerušení exekuce, exekuční správní orgán pokračuje v exekuci dle ustanovení § 65 odst. 2 SŘ - tzn. vyrozumí o pokračování účastníky a učiní o tom záznam do spisu. Nebylo by tomu tak, pokud by byl naplněn některý z důvodů pro zastavení exekuce dle § 115 SŘ, poté by byla exekuce usnesením zastavena.⁹⁰

3.2.4 Zastavení exekuce

Zastavení exekuce na nepeněžitá plnění zakotvuje SŘ, a to v § 115. Jsou zde taxativně uvedeny důvody, pro které exekuční správní orgán exekuci na žádost nebo z moci úřední zastaví. Provede tak prostřednictvím usnesení, proti němuž se nelze odvolat.⁹¹

Nastane-li některý ze zákonných důvodů pro zastavení exekuce, exekuční správní orgán exekuci obligatorně zastaví. Místo pro diskreci je ponecháno pouze za situace, že důvodem pro zastavení exekuce jsou mimořádné či nepoměrné obtíže při jejím dalším pokračování. Musí se vždy zvážit, zda další průběh by s sebou nenesl velké náklady či jiné problémy spočívající v dalším personálním nebo finančním zatížením. Pokud výše nákladů na exekuci přesahuje výnos z ní, bude exekuce zastavena. O zastavení exekuce může zažádat též oprávněný z exekučního titulu, načež exekuční správní orgán exekuci zastaví.⁹²

3.2.5 Exekuční náklady

Jak již název napovídá, tato podkapitola se zabývá náklady vzniklémi v souvislosti s exekucí. Exekuční náklady se skládají ze dvou složek, a to z pevně stanovené paušální peněžní částky ve výši 2.000,- Kč a z hotových výdajů. Hotové výdaje se mohou lišit v závislosti na způsobu provedení exekuce, neboť každý ze způsobů s sebou nese odlišné náklady. Hradí je zálohově exekuční

⁸⁹ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H.Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-607-4, str. 596.

⁹⁰ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H.Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-607-4, str. 596.

⁹¹ Ust. § 115 SŘ.

⁹² HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 334-335.

správní orgán ze svého rozpočtu. Následně jsou převedeny na subjekt, který je povinen je zaplatit. Ostatní reálné náklady hradí sám správní orgán.⁹³

Exekuční správní orgán vydá o náhradě exekučních nákladů správní rozhodnutí a zašle ho dotčeným osobám. Je-li vícero povinných, rozhoduje se o každém z nich v samostatném rozhodnutí a náklady jsou exekučním správním orgánem rozpočítány poměrně dle výše vymáhané povinnosti.⁹⁴

Nejčastěji jdou náklady k tíži povinného, vyjma případů, kdy byla exekuce zastavena dle ust. § 115 písm e) nebo f) SŘ, tedy pro neexistenci povinnosti či povinného nebo pro nepřipustnost provedení exekuce. Při zastavení exekuce na žádost oprávněné osoby bude platit exekuční náklady ten, kdo o to požádal. Správní řád zakotvuje v § 116 odst. 4 případy, kdy není možné od náhrady nákladů exekuce ustoupit ani na základě diskrece. Povinný je jednoduše musí vždy uhradit. Je tomu tak po vydání exekučního příkazu, při odebrání věci jedná-li se o exekuci odebráním movité věci a při vyklizení v případě exekuce přímým vynucením.⁹⁵

Exekuční náklady vybírá i vynucuje sám exekuční správní orgán, přičemž postup stanoví DŘ.⁹⁶

3.2.6 Námitky

U usnesení nebo jiných úkonů exekučního správního orgánu, proti kterým není možné se odvolat, má povinný nebo jiná osoba mající povinnost z tohoto úkonu právo podat námitky. Prostřednictvím námitek však nelze napadat věcnou správnost či zákonnost exekučního titulu. Posoudí se nanejvýše skutečnost, jestli exekuční titul vydal příslušný správní orgán a zda je vykonatelný, což exekuční správní orgán prověří i bez námitek už při nařizování exekuce.⁹⁷

Pro podání námítka neexistují žádné lhůty, což je v porovnání s odvoláním velkým pozitivem. Je ale třeba věnovat pozornost tomu, zda nebylo usnesení už

⁹³ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 335.

⁹⁴ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 335.

⁹⁵ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 335.

⁹⁶ Ust. § 116 odst. 6 SŘ.

⁹⁷ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-414-5, str. 306-307.

vykonáno nebo proveden jiný úkon, neboť to by námitku již nebylo možné podat.⁹⁸ Jestliže zákon nestanoví jinak, námitky nemají v zásadě odkladný účinek na provedení úkonu či výkon usnesení.⁹⁹ Správní řád taxativně uvádí, kdy námitky odkladný účinek mají:

- a) jestliže směřují proti usnesení, kterým byla odložena nebo přerušena exekuce;
- b) pokud míří proti exekučnímu příkazu, kterým byla nařízena exekuce vyklizením;
- c) jsou-li namířeny proti usnesení o zastavení exekuce;
- d) v případě, že se uplatňuje nějaký z důvodů uvedených v ustanovení § 115 písm. a), b), e), f) nebo g);
- e) rozhodne-li tak sám exekuční správní orgán z vážných důvodů.¹⁰⁰

Ve výše uvedených případech se jedná o poměrně závažná rozhodnutí, jež mohou výrazně ovlivnit průběh exekuce. Účelem tohoto ustanovení je primárně chránit práva osoby oprávněné a povinné. Příkladem lze uvést vyklizení, které lze označit jako jeden z nejzávažnějších způsobů exekuce. Kdyby námitka proti usnesení o nařízení exekuce vyklizením neměla odkladný účinek, mohlo by docházet k velice nepříjemným situacím, kdy by došlo k vyklizení, a následně po přezkumu námitky by se dospělo k závěru, že vyklizení nemělo být vůbec uskutečněno.¹⁰¹

O námitkách je rozhodováno exekučním správním orgánem, přičemž proti rozhodnutí se již nelze odvolat (podat rozklad).¹⁰²

3.2.7 Způsoby provedení exekuce

Exekuci za účelem vymožení nepeněžitě povinnosti lze nařídit a provést třemi základními způsoby, s tím, že správní řád rozlišuje, zda je exekučním titulem stanovena povinnost k zastupitelnému plnění, či k plnění nezastupitelnému. Za způsoby provedení exekuce na nepeněžitá plnění tedy označujeme *náhradní výkon* v případě zastupitelných plnění, *přímé vynucení*

⁹⁸ SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-414-5, str. 307.

⁹⁹ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 336.

¹⁰⁰ Úst. § 117 odst. 3 SŘ.

¹⁰¹ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H.Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-607-4, str. 605.

případě nezastupitelných plnění (zejm. vyklizení, odebrání movité věci a předvedení) a *ukládání donucovacích pokut*.¹⁰³

Nyní blíže k specifikaci zastupitelných a nezastupitelných plnění. U zastupitelného plnění není nutné, aby povinnost byla splněna výlučně povinným. Zákon zde dává možnost, aby uloženou povinnost spočívající např. v provedení nějaké práce či výkonu splnila osoba jiná, avšak na náklady i nebezpečí povinného (např. odstranění stavby, udržovací práce). Nezastupitelná plnění tuto možnost nemají.¹⁰⁴

Způsob exekuce se odvíjí od povahy povinnosti uložené exekučním titulem a volí si ho sám exekuční správní orgán. Kde to povaha věci dovoluje, lze zvolit i kombinaci více způsobů. Při správním uvážení musí exekuční správní orgán dbát základních zásad řízení, zejména zásadou rychlosti, účelnosti, hospodárnosti a zásad exekučního řízení. Musí též přihlídnout ke konkrétní osobě, tedy povinnému, aby se účelu exekuce dosáhlo co nejefektivnější cestou.¹⁰⁵

¹⁰² Ust. § 117 odst. 4 SŘ.

¹⁰³ Ust. § 112 SŘ.

¹⁰⁴ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H.Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-607-4, str. 594.

¹⁰⁵ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 337.

3.3 Správní exekuce na peněžitá plnění

Při exekučním řízení na peněžitá plnění se aplikují příslušná ustanovení DŘ, přičemž subsidiárně se použije OSŘ, není-li zákonem stanoveno jinak. Subsidiarita OSŘ je vyloučena při úpravě pravomocí exekučního správního orgánu, neboť ty stanoví pouze DŘ.¹⁰⁶

Exekučním správním orgánem u exekuce na peněžitá plnění je *obecný správce daně*, nestanoví-li zvláštní zákon jinak (§ 106 odst. 1 SŘ). Správu daní lze stručně popsat jako souhrn činností, např. zjišťování, stanovení, vybírání, vymáhání a kontrola ve vztahu k daním, clu, poplatkům nebo k dalším peněžítým plněním, jestliže tvoří příjem veřejných rozpočtů.¹⁰⁷

Výčet jednotlivých veřejných rozpočtů zakotvuje DŘ v ustanovení § 2 odst. 2, jsou jimi státní rozpočet, státní finanční aktiva či rezervní fond organizační složky státu, rozpočet územního samosprávného celku (kraje a obce), rozpočet státního fondu nebo Národní fond, rozpočet EU nebo rozpočet, o kterém tak stanoví zákon.¹⁰⁸

Jako správce daně je DŘ označen správní orgán v rozsahu, v jakém mu je zákonem nebo na základě zákona svěřena působnost ve sféře správy daní (§ 10 DŘ). Při stanovení věcné příslušnosti orgánů realizujících exekuci na peněžitá plnění je nutno vycházet ze zvláštních zákonů. Dále je třeba také rozlišit, zda vymáhané plnění navýší veřejný rozpočet nebo jestli je vymáháno pro odlišný oprávněný subjekt.¹⁰⁹

Peněžitá plnění plynoucí do veřejného rozpočtu vynucují:¹¹⁰

- krajské úřady, jestliže se jedná o prvostupňová rozhodnutí vydaná orgánem kraje;
- orgány hl. m. Prahy a městských část, opět v případě prvostupňových rozhodnutí jimi vydaných;

¹⁰⁶ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 321.

¹⁰⁷ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 283.

¹⁰⁸ Ust. § 2 odst. 2 DŘ.

¹⁰⁹ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 283.

¹¹⁰ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 283-284.

- celní úřady;¹¹¹
- územní finanční orgány;
- obecní úřady, pokud jejich orgány vydaly rozhodnutí v prvním stupni;¹¹²
- další orgány, o nichž tak stanoví zákon.

Ve zkratce řečeno, neurčí-li zvláštní zákon jiný orgán, exekučními orgány jsou zejména celní úřady či územní finanční orgány.

Daňová exekuce nastupuje tehdy, pokud povinný neuhradí nedoplatek z vlastní vůle - dobrovolně.¹¹³ Zákon umožňuje správci daně vymáhat nedoplatek i pomocí soudního exekutora, v insolvenčním řízení nebo jej přihlásit do veřejné dražby.¹¹⁴

3.3.1 Nařízení exekuce a vyloučení majetku

Daňový řád v § 153 odst. 3 definuje možnost správce daně informovat dlužníka o přesné výši jeho nedoplatku, s tím, že ho zároveň upozorní na důsledky jeho nezaplacení. Dlužník má právo podat námitku ve lhůtě 30 dnů, jež začíná běžet ode dne, kdy se o úkonu dlužník dozvěděl. Správce daně zahájí vymáhání, jestliže dlužník v zákonné lhůtě neuhradí splatný daňový nedoplatek, vč. nedoplatku na pokutách. Tento krok vyrozumění dlužníka o výši nedoplatku lze vynechat, to znamená, že dojde rovnou k vydání exekučního příkazu, čímž je zahájena daňová exekuce.¹¹⁵

Exekuční příkaz má formu individuálního správního aktu. Primárně musí obsahovat obecné náležitosti, jež jsou upraveny v § 102 DŘ (např. číslo jednací, označení správce daně a příjemce rozhodnutí, lhůta k plnění atd.). Specifické požadavky jsou kladeny v ustanovení § 178 odst. 2 DŘ na výrok exekučního

¹¹¹ pozn.: Dle ust. § 8 odst. 2 písm. a) zák. č. 17/2012, o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, vykonávají správu placení peněžitých plnění na základě dělené správy, přičemž tato plnění jsou příjmem státního rozpočtu a fondů nebo rozpočtů územních samosprávných celků.

¹¹² pozn.: V souladu s ust. § 106 odst. 2 SŘ může obecní úřad požádat příslušný celní úřad o provedení exekuce.

¹¹³ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 322.

¹¹⁴ Ust. § 175 odst. 1 DŘ.

¹¹⁵ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 322.

příkazu. Kromě obecných náležitostí musí výrok exekučního příkazu dále obsahovat:¹¹⁶

- způsob provedení exekuce;
- výši nedoplatku, z jehož titulu je exekuce nařizována;
- exekuční náklady;
- odkaz na exekuční titul.¹¹⁷

Ve výroku exekučního příkazu správce daně nařídí rovněž exekuci úroku z prodlení, o který se bude dlužná částka po nařízení exekuce navyšovat. Zároveň zde uvede postup jeho výpočtu.¹¹⁸

Exekuční příkaz je doručován dlužníkovi a dalším příjemcům, přičemž další úprava adresátů exekučního příkazu je dále upravena u jednotlivých způsobů exekuce. Není proti němu možno podat odvolání. Jako jediný prostředek ochrany dlužníka slouží námitka dle ust. § 159 DŘ, jež nemá odkladný účinek. Námitku uplatňuje osoba, které byl exekuční příkaz doručen, a to opět do 30 dnů ode dne, kdy se o něm dozvěděl. Důvody, pro něž lze námitku podat, nejsou vymezeny, avšak nelze posuzovat skutečnosti vztahující se k nalézacímu řízení.¹¹⁹ K této problematice se vztahuje odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 Afs 47/2004 ze dne 24.11.2004, kde jsou judikovány způsobilé námitky proti exekučnímu příkazu: „*existence titulu a vhodnost zvoleného způsobu exekuce, poměr výše pohledávky k ceně exekucí postižené věci apod., navíc za podmínky, že stížnost tvrdí například, že exekuční titul neexistuje, zvolený způsob exekuce není zákonem připuštěn, že cena postižené věci je v nepoměru k výši pohledávky atp.*“¹²⁰

Vyloučení majetku z daňové exekuce se řídí obecnou právní úpravou v OSŘ. Cílem právní úpravy je vést exekuci na majetek dlužníka, nikoli na majetek třetích osob.¹²¹ Návrh na vyloučení majetku z exekuce má možnost

¹¹⁶ LICHNOVSKÝ, Ondřej. *Daňový řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-604-3, str. 567-568.

¹¹⁷ pozn: Může být odkaz na vícero exekučních titulů, neboť kdyby musel správce daně nařizovat exekuci pro každý titul zvlášť, bylo by to v rozporu se zásadou hospodárnosti a přiměřenosti.

¹¹⁸ Ust. § 178 odst. 3 DŘ.

¹¹⁹ LICHNOVSKÝ, Ondřej. *Daňový řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-604-3, str. 661-662.

¹²⁰ Usnesení Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 Afs 47/2004 ze dne 24.11.2004.

¹²¹ LICHNOVSKÝ, Ondřej. *Daňový řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-604-3, str. 668.

podat osoba, již svědčí právo k majetku nepřipouštějící realizaci exekuce. Daňový řád stanovuje subjektivní lhůtu 15 dnů ode dne, kdy se dozvěděla o nařízení exekuce na její majetek, a rovněž objektivní lhůtu do dne provedení exekuce. Další oprávněnou osobou pro podání návrhu je ta, které byl doručen exekuční příkaz, přičemž lhůta pro podání návrhu je v tomto případě stanovena na 15 dní ode dne jeho doručení. Zmiňované řízení lze zahájit i z úřední povinnosti exekučním správním orgánem, jestliže jsou pochybnosti k vyloučení věci či jiného majetku nebo existuje-li právo znemožňující provedení samotné exekuce.¹²²

Správce daně rozhoduje o návrzích na vyloučení majetku do 30 dnů a proti jeho rozhodnutí je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení. S majetkem, jenž je předmětem návrhu na vyloučení, nelze po dobu řízení nakládat.¹²³

V situaci, kdy nelze vynutit nedoplatek exekucí z účtu u poskytovatele platebních služeb, tj. příkázáním pohledávky, musí dlužník na základě výzvy exekučního správního orgánu podat prohlášení o majetku. V prohlášení má dlužník povinnost pravdivé a úplné údaje o jeho majetku, případně i o majetku ve společném jmění manželů. Taxativní výčet povinných údajů nalezne dlužník v ustanovení § 180 odst. 3 SŘ.¹²⁴

3.3.2 Odklad a zastavení exekuce

K odkladu exekuce, ať už částečnému nebo úplnému, může dojít na návrh dlužníka nebo z úřední povinnosti. Důvody definované daňovým řádem jsou pouze demonstrativního charakteru, jelikož odložit exekuci lze i z dalších důvodů.¹²⁵

Jestliže zaniknou důvody vedoucí k odkladu exekuce a nedojde k jejímu zastavení, bude se v exekuci pokračovat i nadále z rozhodnutí exekučního správního orgánu. Důvody pro zastavení exekuce jsou zakotveny v § 181 odst. 2 DŘ. Adresáty rozhodnutí o odkladu, o pokračování či o zastavení exekuce

¹²² HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 323.

¹²³ Ust. § 179 odst. 2 DŘ.

¹²⁴ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 323.

¹²⁵ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 328.

jsou všichni příjemci exekučního příkazu. Proti zmíněným rozhodnutím nelze podat opravný prostředek.¹²⁶

Na žádost dlužníka nebo ex offo může exekuční správní orgán povolit zaplacení peněžité povinnosti v náhradní lhůtě nebo úhradu ve splátkách. Exekuční správní orgán vyhově žádosti, pokud by neprodlená úhrada pro dlužníka představovala vážnou újmu nebo by nebyl vybrán celý nedoplatek najednou.¹²⁷

3.3.3 Exekuční náklady

Exekuční náklady hradí vždy dlužník, až na případy, kdy byla exekuce provedena neoprávněně.¹²⁸ Za neoprávněnou exekuci je postižen exekuční správní orgán sankcí, upravenou v § 254 odst. 2 DŘ. Exekuční náklady představují náklady za nařízení exekuce, náklady za výkon prodeje a stejně jako u exekuce na nepeněžité plnění - hotové výdaje. Hotové výdaje jsou uloženy samostatným rozhodnutím, které se doručuje dlužníkovi. Dlužník má povinnost je do 15 dnů od doručení rozhodnutí uhradit.¹²⁹

Výše nákladů za nařízení daňové exekuce a za výkon prodeje činí 2 % z částky, pro niž je exekuce vykonávána. Nejnižší částka se rovná 500,- Kč, nejvyšší pak 500.000,- Kč.¹³⁰ Při vymáhání nedoplatků více dlužníků najednou, náklady hradí dlužníci dle výše jednotlivých nedoplatků.¹³¹

3.3.4 Způsoby provedení exekuce

Nařízení a provedení exekuce se řídí pouze způsoby uvedenými v DŘ, při jejichž uplatnění se použijí i příslušná ustanovení OSŘ.¹³²

Daňový řád zakotvuje následující způsoby provedení daňové exekuce:

- a) srážky ze mzdy;
- b) příkázání pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb;
- c) příkázání jiné peněžité pohledávky;

¹²⁶ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 328.

¹²⁷ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 327-328.

¹²⁸ Úst. § 182 odst. 1 DŘ.

¹²⁹ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 329.

¹³⁰ Úst. § 183 odst. 1 a 2 DŘ.

¹³¹ Úst. § 184 odst. 4 DŘ.

¹³² HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 324.

- d) postižení jiných majetkových práv;
- e) prodej movitých věcí;
- f) prodej nemovitostí.¹³³

Správní orgán si nemůže libovolně vybrat některý z uvedených způsobů. Musí použít takový prostředek, který účastníka řízení nejméně postihuje, ale je zároveň nejefektivnější - zásada přiměřenosti. Pro každou ze zmíněných forem exekuce platí obecná pravidla, jež jsou obsažena v OSŘ. Povinnost exekučního správního orgánu je při daňové exekuci vyrozumět poddlužníka o nabytí právní moci exekučního příkazu. Jestliže poddlužník nedodrží své povinnosti, odpovídá ve stejné míře jako dlužník. Exekuční správní orgán uplatní tento nárok žalobou u soudního orgánu.¹³⁴

¹³³ Ust. § 178 odst. 5 DŘ.

¹³⁴ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710, str. 324.

4 Exekuce soudní

Od okamžiku přijetí a nabytí účinnosti EŘ lze hovořit o tzv. „*dvojkolejnosti*“ právní úpravy civilních exekucí. Pravomoc provádět výkon rozhodnutí a exekuci mají dva orgány ochrany práva, a to soud a soudní exekutor. Nutno tedy rozlišovat výkon rozhodnutí uskutečňovaný soudy upravený zejména šestou částí OSŘ a dále exekuci vykonávanou soudními exekutory dle EŘ.¹³⁵

Soudní exekutor, paradoxně ke svému označení, neměl být soudním zaměstnancem podobně jako soudní vykonavatel, ale stát se příslušníkem svobodného povolání. Tato skutečnost měla přispět ke zvýšení efektivity vykonávacího řízení, neboť byl předpoklad, že soudní exekutor bude mít větší prostor pro vymáhání povinností v porovnání s přetíženými soudy. Soudní výkon rozhodnutí zůstal zachován a oprávněným se tak naskytly dvě možnosti volby, a to podat návrh na nařízení výkonu rozhodnutí příslušnému okresnímu soudu nebo exekuční návrh zvolenému soudnímu exekutorovi. Rozhodnutí věřitele je především ovlivněno výhodami a nevýhodami jednotlivých režimů.¹³⁶ Zjednodušeně řečeno soudní výkon rozhodnutí je považován za „*levnější, ale trvající delší dobu*“, naproti tomu exekuce je „*dražší, avšak rychlejší*“.¹³⁷

Pravomoci soudu a soudního exekutora se z části překrývají, avšak tyto dva subjekty nemají rovné postavení. Soudy jsou nezávislými orgány státu a jednou ze složek státní moci. Soudní exekutoři mají charakter pomocné instituce soudního systému, přičemž jsou též kontrolovány ze strany státu. Z hlediska vztahu OSŘ a EŘ, platí zde subsidiarita. Část šestá OSŘ je obecnou právní úpravou, EŘ představuje úpravu zvláštní. Nestanoví-li EŘ jinak, použije se pro exekuční řízení přiměřeně OSŘ.¹³⁸

4.1 Soudní výkon rozhodnutí

Soudní výkon rozhodnutí je zcela svěřen civilnímu soudu - v tomto případě soudu okresnímu. Co se týká právní úpravy, řídí se především

¹³⁵ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5, str. 5.

¹³⁶ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 20-21.

¹³⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5, str. 5.

¹³⁸ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 21-22.

ustanoveními části šesté OSŘ, přičemž podrobnosti stanoví vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.¹³⁹

Průběh vykonávacího řízení je závislý na splnění zákonem stanovených podmínek řízení, které jsou téměř totožné s podmínkami pro řízení nalézací. I zde se použijí ustanovení o procesních důsledcích nesplnění některé z podmínek (§ 103 OSŘ).¹⁴⁰

Procesní podmínky jsou tedy následující:

- „návrh na nařízení výkonu rozhodnutí (§ 261 odst. 1 OSŘ),
- pravomoc soudu (§ 251, §274 OSŘ),
- příslušnost soudu (§ 252 OSŘ),
- způsobilost být účastníkem řízení (§ 19 OSŘ),
- procesní způsobilost (§ 19, § 20, § 254 odst. 1 OSŘ),
- průkaz plné moci (§ 24 a násl., § 254 odst. 1 OSŘ)
- překážka věci zahájené nebo rozsouzené (§ 83, § 159a, § 254 odst. 1 OSŘ).“¹⁴¹

Vykonávací soud musí při zjištění nesplnění podmínek pro výkon rozhodnutí rozlišovat situace, kdy ještě nedošlo k nařízení exekuce oproti situacím po nařízení exekuce. Každý z těchto případů s sebou ponese jiné účinky. Dále soud posuzuje, zda se jedná o podmínky odstranitelné či neodstranitelné. Mezi odstranitelné podmínky lze zařadit nedostatek procesní způsobilosti nebo nedostatek plné moci. Neodstranitelnými podmínkami jsou nedostatek pravomoci soudu (§ 274 OSŘ), nedostatek věcné příslušnosti soudu (§ 104a OSŘ), překážka litispendence (§ 83 OSŘ) a překážka res iudicata (§ 159a OSŘ).¹⁴²

¹³⁹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 44.

¹⁴⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5, str. 353.

¹⁴¹ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-717-9489-9, str. 10.

¹⁴² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5, str. 353-354.

Autorka považuje za důležité dále rozšířit informace o účastnících řízení, kterými jsou při výkonu rozhodnutí oprávněný a povinný. Může jím být však i manžel povinného, je-li výkonem rozhodnutí postižen jeho majetek, případně majetek ve společném jmění manželů.¹⁴³ U společného jmění manželů je vhodné zmínit novou právní úpravu, konkrétně § 262a OSŘ (§ 42 EŘ) zasahující do vztahu soudního výkonu rozhodnutí a společného jmění manželů. Nově je zakotveno, že v rámci nařízení soudního výkonu rozhodnutí na majetek spadající do společného jmění manželů, přihlédne soud (potažmo soudní exekutor) k úpravě společného jmění manželů. A to při vydobytí dluhu ze závazku, jenž vznikl *po* nebo *před* zápisem listiny o modifikaci do Evidence listin o manželském majetkovém režimu (vedeného Notářskou komorou ČR), avšak za souhlasu oprávněného.¹⁴⁴

Při nařízení výkonu rozhodnutí pro vydobytí jiných dluhů ze společného jmění manželů nebude brána v potaz úprava společného jmění manželů. *De lege lata* dluh náležící do společného jmění manželů či dluh povinného, pro nějž lze nařídit výkon rozhodnutí na majetek ve společném jmění manželů, je pak možno uspokojit i příkázáním pohledávky z bankovního účtu manžela povinného. Ochrana manžela povinného spočívá nově v institutu návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí, a to buď zcela, nebo zčásti.¹⁴⁵

4.1.1 Činnost soudu před nařízením výkonu rozhodnutí

V soudní praxi není v podstatě využívána možnost, kdy oprávněný před nebo při podání návrhu na výkon požádal soud o předvolání povinného a zároveň ho vyzval k tomu, aby dobrovolně splnil povinnost. Účast povinného nemůže být však nijak vynucována, jelikož se jedná o preventivní činnost soudu.¹⁴⁶

¹⁴³ Ust. § 255 OSŘ.

¹⁴⁴ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 45-46.

¹⁴⁵ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 46.

¹⁴⁶ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5, str. 359.

Jen o něco málo více je uplatňována součinnost při zjišťování bydliště povinného ve věci vymáhání výživného pro nezletilé dítě. Tuto aktivitu provádí soud se sídlem v obvodu bydliště dítěte.¹⁴⁷

Soudní výkon rozhodnutí pro peněžité plnění předpokládá plnou informovanost oprávněného o majetku povinného, neboť právě on zvolí způsob a musí do návrhu na nařízení soudního výkonu rozhodnutí uvést všechny potřebné informace. Není však výjimkou, kdy povinný údaje o majetku povinného nezná.¹⁴⁸ V tomto případě se soud na základě žádosti účastníka dotáže povinného, kým je mu vyplácena mzda či jiný příjem nebo který z peněžních ústavů spravuje jeho bankovní účty včetně jejich čísel. Povinný má povinnost odpovědět do jednoho týdne, s tím, že v případě nedodržení mu hrozí pořádková pokuta.¹⁴⁹

4.1.2 Nařízení a provedení výkonu rozhodnutí

Nařídit výkon rozhodnutí lze pouze na návrh oprávněného.¹⁵⁰ Po jeho nařízení dále následuje další fáze - provedení, popřípadě i rozvrh výtěžku, jestliže je vícero oprávněných. Návrh musí obsahovat zákonem stanovené náležitosti a musí k němu být připojen stejnopis vykonatelného exekučního titulu. Pokud je toto splněno, nebrání soudu již nic k tomu, aby výkon rozhodnutí nařídil usnesením. Podle způsobu nařízení soudního výkonu rozhodnutí je usnesení adresováno stanoveným osobám a s jeho doručením jsou spjaty různé právní účinky. Proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je možno podat odvolání. Po nabytí právní moci usnesení o výkonu rozhodnutí nastávají další právní účinky. Soudní výkon rozhodnutí se provádí pouze v rozsahu stanoveném oprávněným a zároveň postačujícím k uspokojení plnění, jež je vymáháno.¹⁵¹

Nabylo-li usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí právní moci, postoupí výkon rozhodnutí do další fáze, kterou je provedení výkonu rozhodnutí. V této fázi soud či soudní osoby provádějí kroky přímo k uspokojení vymáhané

¹⁴⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5, str. 359.

¹⁴⁸ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 48.

¹⁴⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5, str. 359.

¹⁵⁰ Ust. § 261 OSŘ.

¹⁵¹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 50.

povinnosti. S prováděním výkonu rozhodnutí úzce souvisí instituty arrestatoria¹⁵² a inhibitoria.¹⁵³ Úkony při provedení výkonu rozhodnutí koná zejména soudní vykonavatel, tedy zaměstnanec soudu.¹⁵⁴

4.1.3 Odklad výkonu rozhodnutí

Odklad výkonu rozhodnutí má za následek dočasné pozastavení nařízeného výkonu rozhodnutí. Zákon definuje dvě možnosti pro rozhodnutí soudu o odkladu. První z nich je odklad na návrh povinného.¹⁵⁵ Soud může odložit provedení výkonu rozhodnutí, pokud se bez svého zavinění povinný ocitl v takové situaci, že neprodlený výkon rozhodnutí by způsobil nepříznivé důsledky nejen pro něj, ale i pro rodinné příslušníky. Další podmínkou je, aby odkladem nebyl vážně poškozen oprávněný.¹⁵⁶

Druhým případem odložení provedení výkonu rozhodnutí může být z rozhodnutí soudu bez návrhu povinného, pokud lze předpokládat zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 OSŘ.¹⁵⁷

4.1.4 Zastavení výkonu rozhodnutí

Zastavení výkonu rozhodnutí patří k nástrojům pro ochranu účastníků, především však povinného, který lze uplatnit po nařízení výkonu rozhodnutí. Tento prostředek zapříčiní zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí, neprovádí se dále výkon rozhodnutí, ani soud již v jeho realizaci nepokračuje.¹⁵⁸

Obecné důvody pro zastavení výkonu rozhodnutí zakotvuje ustanovení § 268 OSŘ, ale lze ho zastavit i pro existenci důvodů zvláštních v rámci jednotlivých způsobů exekuce. Zastavit výkon rozhodnutí je možné bez návrhu i na návrh.¹⁵⁹

¹⁵² pozn: Na základě zákazu soudu nesmí poddlužník vyplatit pohledávku povinnému.

¹⁵³ pozn.: Zákaz povinnému nakládat s hodnotami, které jsou předmětem výkonu rozhodnutí.

¹⁵⁴ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 50-51.

¹⁵⁵ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 51.

¹⁵⁶ Ust. § 266 odst. 1 OSŘ.

¹⁵⁷ Ust. § 266 odst. 2 OSŘ.

¹⁵⁸ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-717-9489-9, str. 155.

¹⁵⁹ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5, str. 47.

4.1.5 Náklady výkonu rozhodnutí

Soudní výkon rozhodnutí je též spojen s náklady řízení. Jejich druhy rozlišuje § 137 OSŘ. Jsou jimi zvláště hotové výdaje oprávněného (včetně soudního poplatku), odměna za zastupování a náklady vzniklé v souvislosti s prováděním výkonu rozhodnutí (např. náklady dražby, náklady vyklizení, náklady za úschovu movitých věcí atd.). Jestliže by povinný dobrovolně splnil povinnost, povinný by nemusel přistupovat k návrhu výkonu rozhodnutí, potažmo by tyto náklady ani nevznikly. Na základě této skutečnosti uloží soud povinnost nahradit náklady vždy povinnému. Zákon připouští v rámci ustanovení § 270 odst. 4 OSŘ použití obecných zásad OSŘ, například princip zavinění (§ 147 a § 148 odst. 2 OSŘ), náhrada nákladů státu (§ 148 OSŘ), z důvodů hodného zvláštního zřetele zcela nebo zčásti nepřiznat náhradu nákladů (§ 150 OSŘ). Je nutno rozlišovat pojmy hrazení a placení nákladů řízení. Placení ve smyslu vynaložení nákladů, oproti tomu hrazení ve významu náhrady vynaložených nákladů řízení.¹⁶⁰

Povinnosti k náhradě nákladů výkonu rozhodnutí uloží soud zároveň s nařízením výkonu rozhodnutí, avšak nestanoví lhůtu k jejich zaplacení. Nařízení výkonu rozhodnutí zahrnuje i tyto náklady.¹⁶¹

4.1.6 Způsoby výkonu rozhodnutí

V tomto případě je právo nakloněno o něco více na stranu povinného, neboť soudní výkon rozhodnutí (i exekuci) lze provést jen způsoby definovanými v zákoně. Zákon tedy obsahuje taxativní výčet způsobů výkonu rozhodnutí.¹⁶²

Výkon rozhodnutí na peněžítá plnění dle ustanovení § 258 odst. 1 OSŘ:

- srážky ze mzdy;
- příkázání pohledávky;
- správa nemovité věci;
- prodej movitých a nemovitých věcí;
- postižení závodu;
- zřízení soudcovského zástavního práva k nemovitým věcem.¹⁶³

¹⁶⁰ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 56-57.

¹⁶¹ Ust. § 270 OSŘ.

¹⁶² WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 32.

Způsoby výkonu rozhodnutí při výkonu rozhodnutí na nepeněžitá plnění
dle § 258 odst. 2 OSŘ:

- vyklizení;
- odebrání věci;
- provedení prací a výkonů;
- rozdělení společné věci.¹⁶⁴

¹⁶³ Ust. § 258 odst. 1 OSŘ.

¹⁶⁴ Ust. § 258 odst. 2 OSŘ.

4.2 Exekuce prováděná soudním exekutorem

Kromě výkonu rozhodnutí uskutečňovaného soudy existuje systém soudních exekutorů provádějících exekuci dle EŘ. Z hlediska volby oprávněného patří tato alternativa k té oblíbenější.¹⁶⁵

Soudní exekutor je fyzická osoba, již stát pověřil exekutorským úřadem. Na základě pověření realizuje nucený výkon exekučních titulů a zřizuje exekutorské zástavní právo. Do exekutorského úřadu lze jmenovat občana ČR, který je plně svéprávný a bezúhonný, získal vysokoškolské vzdělání v oboru právo, prošel tříletou exekutorskou praxí a složil úspěšně exekutorskou zkoušku. Exekutor je jmenován ministrem spravedlnosti do sídla v obvodu okresního soudu, a to na návrh Exekutorské komory ČR. Zahájit výkon své činnosti může soudní exekutor až po složení slibu do rukou ministra a po uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za újmu, která „hrozí“ ve spojitosti s výkonem jeho činnosti.¹⁶⁶

Státní dohled nad činností soudního exekutora vykonávají čtyři subjekty, mezi které patří Ministerstvo spravedlnosti ČR, Exekutorská komora ČR, předseda okresního soudu a jedná-li se o dohled v jedné konkrétní věci, pravomoc státního dohledu má i předseda příslušného exekučního soudu.¹⁶⁷

Exekuci lze vynucovat exekuční tituly uvedené v § 40 EŘ.¹⁶⁸ Porovnáme-li exekuci se soudním výkonem rozhodnutí, rozdíly lze nalézt zejména v průběhu řízení. Oprávněný si sám zvolí konkrétního soudního exekutora, přičemž při své volbě není omezen místem sídla exekutora. Jedinou komplikací by mohlo být vyloučení soudního exekutora z důvodu jeho podjatosti.¹⁶⁹ Exekutor může odmítnout provést exekuci, jestliže by odporovala zákonu či právním předpisům nebo pokud oprávněný nesloží zálohu na náklady exekuce.¹⁷⁰ Nenastane-li ani jeden z těchto případů, exekutor postupuje v exekuci nadále i bez dalších návrhů podaných oprávněným. Na návrh oprávněného však rozhoduje exekuční soud

¹⁶⁵ KORBEL, František a Dana PRUDÍKOVÁ. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 1, s. 2. ISSN 1210-6410.

¹⁶⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5, str. 6-7.

¹⁶⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5, str. 7-8.

¹⁶⁸ Ust. § 40 EŘ.

¹⁶⁹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 58.

o změně exekutora. Úkony exekutora jsou pokládány za úkony exekučního soudu. Některé z úkonů avšak může provádět jen soud - nařízení exekuce, pověření soudního exekutora k provedení exekuce a již zmiňovaná změna soudního exekutora. Věcná a místní příslušnost soudu je definována v § 45 odst. 1 a 2 EŘ.¹⁷¹ Úprava účastníků exekučního řízení je velmi obdobná jako u řízení vykonávacího. V této věci autorka odkazuje na předchozí podkapitolu soudního výkonu rozhodnutí.

4.2.1 Exekuční návrh

Zahájení exekučního řízení podléhá dispoziční zásadě, to znamená, že je plně na vůli oprávněného, zda návrh podá či ne. Vedle obecných náležitostí musí exekuční návrh obsahovat údaje uvedené v § 38 EŘ a připojuje se k němu originál či úředně ověřená kopie vykonatelného exekučního titulu, popřípadě stejnopis notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. Neúplnost, nesrozumitelnost nebo neurčitost návrhu musí být oprávněným doplněna nebo opravena ve lhůtě stanovené soudním exekutorem.¹⁷² Okamžikem podání exekučního návrhu se zahajuje exekuční řízení a rovněž dojde k jeho zápisu do rejstříku zahájených exekucí.¹⁷³

K zjišťování a zajišťování majetku povinného může soudní exekutor přistoupit až poté, co bude soudem vydáno pověření.¹⁷⁴ Jestliže je podáno vícero návrhů různým soudním exekutorům, má povinný právo podat exekučnímu soudu návrh na spojení exekučních řízení. Jsou-li splněny podmínky § 37 odst. 4 EŘ, exekuční soud návrhu vyhoví. Dle zákona jsou spojeny exekuce zahájené proti totožnému povinnému probíhající u jednoho soudního exekutora.¹⁷⁵

Soudní exekutor adresuje exekučnímu soudu v patnáctidenní lhůtě od doručení návrhu žádost o pověření a nařízení exekuce.¹⁷⁶

¹⁷⁰ Ust. § 30 EŘ.

¹⁷¹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 58-59.

¹⁷² WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 61-62.

¹⁷³ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5, str. 33.

¹⁷⁴ Ust. § 35 EŘ.

¹⁷⁵ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 62.

¹⁷⁶ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 62.

4.2.2 Pověření soudního exekutora

Exekuční soud disponuje třemi možnostmi, jak v patnáctidenní lhůtě rozhodnout o žádosti soudního exekutora. Buď exekuci nařídí a pověří jejím provedením soudního exekutora, nebo vydá exekutorovi pokyn k odmítnutí či zamítnutí návrhu, popřípadě k zastavení celého exekuční řízení. Vyrozumění o zahájení exekuce se doručuje oprávněnému nejpozději patnáctý den od doručení pověření, naproti tomu povinný ji může obdržet až s exekučním příkazem.¹⁷⁷

Pověření soudního exekutora již není usnesením, ale pouze opatřením srovnatelným s pověřením notáře. Toto opatření koná soud ve vztahu k exekutorovi, tudíž není doručováno účastníkům řízení ani nelze podat opravné prostředky.¹⁷⁸

4.2.3 Vyrozumění o zahájení exekuce

Soudní exekutor zašle povinnému vyrozumění o zahájení exekuce, a to do 15 dnů od jeho pověření. Vyrozumění nemá formu rozhodnutí a zároveň s ním zasílá exekutor i exekuční návrh, kopii exekučního titulu, výzvu ke splnění vymáhané povinnosti a první exekuční příkaz. Po přečtení výzvy ke splnění povinnosti se dostává povinnému kompletního přehledu o vymáhaném nároku, záloze na snížené náklady exekuce a nákladech oprávněného.¹⁷⁹

Obsah vyrozumění je upraven v § 44 odst. 3 EŘ.¹⁸⁰ Doručení vyrozumění je spojeno se závažnými právními důsledky - generálním inhibitoriem. V případě, že exekutor nerozhodl jinak, nesmí od okamžiku doručení vyrozumění povinný nakládat se svým majetkem, včetně nemovitostí. Tento zákaz se vztahuje i na majetek ve společném jmění manželů, výjimkou jsou pouze běžné obchodní a provozní činnosti, udržování či správa majetku a uspokojení základních životních potřeb své osoby a vyživovaných osob. Právní jednání v rozporu s touto povinností je relativně neplatné. Relativní neplatnost je založena ustanovením § 44a odst. 1 EŘ, kdy v případě nevznesení námitky ze strany exekutora,

¹⁷⁷ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 63.

¹⁷⁸ KORBEL, František a Dana PRUDÍKOVÁ. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 1, s. 2. ISSN 1210-6410.

¹⁷⁹ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5, str. 34.

¹⁸⁰ Ust. § 44 odst. 3 EŘ.

oprávněného nebo přihlášeného věřitele k zajištění vymáhané pohledávky je jednání považováno za platné.¹⁸¹

Existuje jen jeden prostředek obrany povinného v exekučním řízení, a to návrh na zastavení exekuce. Podat ho lze ve lhůtě 30 dnů od doručení vyznění a jeho účinkem je pozastavení provádění exekuce až do pravomocného rozhodnutí o něm.¹⁸²

4.2.4 Exekuční příkaz

Před volbou konkrétního způsobu exekuce si soudní exekutor zjistí okruh postižitelných hodnot v součinnosti se třetími osobami či oprávněným. Při samotné volbě musí ctít zásadu přiměřenosti. Na jedno vymáhané plnění může připadat i více způsobů exekuce, a to jak postupně, tak i současně. Při vymáhání peněžité pohledávky má být soudním exekutorem upřednostněno přikázání pohledávky, srážky ze mzdy a dalších příjmů, správu nemovité věci, pozastavení řídičského oprávnění nebo zřízení exekutorského zástavního práva na nemovitostech. Jestliže uvedenými způsoby nelze vykonat účel exekuce, přichází na řadu další ze způsobů exekuce, a to prodej movitých a nemovitých věcí či postižení závodu.¹⁸³ Způsoby provedení exekuce jsou definovány v § 59 EŘ a jsou téměř identické k způsobům provedení exekuce dle OSŘ.¹⁸⁴

Po zvolení vhodného způsobu exekuce vydá exekutor exekuční příkaz ve formě usnesení, který má stejné účinky jako nařízení výkonu rozhodnutí dle OSŘ. Proti exekučnímu příkazu nelze podat opravný prostředek. Majetek zatížený exekučním příkazem nelze převádět na jinou osobu, nakládat s ním či ho zatížit. Tímto se zužuje generální inhibitorium na hodnoty specifikované v exekučním příkazu. Na základě pravomocného exekučního příkazu probíhá provedení exekuce způsobem určeným soudním exekutorem.¹⁸⁵

¹⁸¹ Ust. § 44a odst. 1 EŘ.

¹⁸² ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5, str. 35.

¹⁸³ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 66.

¹⁸⁴ Ust. § 59 EŘ.

¹⁸⁵ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 66-67.

4.2.5 Skončení exekuce

Nejideálnějším ukončením exekuce lze považovat úplné uspokojení oprávněného a úhrada nákladů spojených s exekucí. V této situaci není vydáno rozhodnutí a exekuce je pokládána za skončenou.¹⁸⁶ Další možností je pravý opak, tedy bezvýslednost exekuce. V neposlední řadě končí také zastavením exekuce, přičemž důvody pro zastavení jsou totožné jako u soudního výkonu rozhodnutí.¹⁸⁷

Úprava návrhu na zastavení exekuce je odchylná od té v OSŘ. Návrh lze podat ve lhůtě 15 dnů ode dne, kdy se navrhovatel dozví o důvodu zastavení. Soudní exekutor následně vyzve účastníky k jejich vyjádření a v případě jejich souhlasu rozhodne o zastavení exekuce (výjimku tvoří případy, kdy nedošlo k zaplacení nákladů exekuce).¹⁸⁸

4.2.6 Náklady exekuce

Výčet nákladů exekuce obsahuje ustanovení § 87 EŘ. Jsou jimi odměna exekutora, náhrada hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při exekuci, náhrada za doručení písemností a odměna i náhrada nákladů správce závodu. Pokud je exekutor nebo správce závodu plátcem DPH, připojí se tato daň též k nákladům exekuce.¹⁸⁹

Zmíněné ustanovení obsahuje též zmocnění ke stanovení limitu nákladů cestovního a náhrady za ztracený čas vyhláškou, v tomto případě vyhláškou č. 330/2001 Sb.¹⁹⁰ Maximální výše náhrady cestovních výdajů činí 1.500,- Kč za jednu cestu a limit pro náhradu za ztracený čas se rovná částce 500,- Kč. Přesahují-li náklady tyto limity, rozdíl uhradí oprávněný, který je o tom poučen ve vyznění o zahájení exekuce.¹⁹¹ Tato vyhláška rovněž stanoví maximální výši zálohy na náklady exekuce, kterou může exekutor požadovat od oprávněného.¹⁹²

¹⁸⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5, str. 42.

¹⁸⁷ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 68.

¹⁸⁸ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 69.

¹⁸⁹ Ust. § 87 EŘ.

¹⁹⁰ pozn: Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹¹ KORBEL, František a Dana PRUDÍKOVÁ. *Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013*. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 1, s. 2. ISSN 1210-6410.

¹⁹² WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 70.

Jestliže povinný bude reagovat na výzvu ke splnění vymáhané povinnosti a do 30 dnů od jejího doručení zaplatí danou pohledávku, popřípadě splní nepeněžitě plnění a uhradí snížené náklady exekuce, má možnost předejít provedení exekuce a navíc ještě snížit náklady exekuce. Kdyby touto cestou došlo k plnění, vydá se již jen exekuční příkaz na náklady exekuce.¹⁹³

Náklady exekuce i náklady oprávněného jdou k tíži povinného. Oba tyto druhy nákladů se vymáhají v rámci příkazu k úhradě nákladů exekuce, proti kterému mohou účastníci podat námitky. Námitkám soudní exekutor vyhoví, v opačném případě je postoupí exekučnímu soudu, který rozhodne.¹⁹⁴

¹⁹³ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772, str. 70.

¹⁹⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5, str. 43.

5 Porovnání správní a soudní exekuce

V předchozích kapitolách bakalářské práce byly popsány jednotlivé druhy exekucí a nyní bude provedena jejich komparace. Z porovnání vyplývá, že lze nalézt mnoho společných, avšak i odlišných znaků. Za nejvýraznější společný rys považuje autorka cíl správní i soudní exekuce, kterým je nucený výkon povinností dlužníka, který dobrovolně nesplnil povinnost. S tímto souvisí i hlavní předpoklad pro výkon rozhodnutí či exekuci, čímž je existence vykonatelného rozhodnutí, tedy exekučního titulu. V režimu správní i soudní exekuce tituly vymezuje zákonný taxativní výčet. Jejich vzájemnou podobnost lze shledat v rámci správní exekuce na nepeněžitá plnění a na peněžitá plnění. Téměř shodný je též výčet titulů dle exekučního řádu a občanského soudního řádu.

Bez pochyby nejvíce zásadní rozdíl spočívá v právní úpravě exekuce správní a soudní. Exekuci správní upravuje daňový a správní řád. U daňové exekuce nestanoví-li daňový řád jinak, postupuje se při ní dle OSŘ. Soudní exekutor se při své činnosti řídí zejména exekučním řádem, naproti tomu pro soudní vykonávací řízení je primárním právním předpisem občanský soudní řád. Občanský soudní řád je obecnou právní úpravou, exekuční řád představuje *lex specialis*. Pokud nestanoví exekuční řád jinak, použije se pro exekuční řízení občanský soudní řád.

Odlišnosti tkví rovněž v terminologii. *De lege lata* soudní výkon rozhodnutí je pojmem pro činnost vykonávanou soudy, zatímco termín exekuce se používá ve spojitosti s činností soudních exekutorů. Jako exekuce je však označováno i vynucování titulů vydaných ve správním či daňovém řízení.

Na základě dispoziční zásady je k zahájení exekučního či vykonávacího řízení potřeba podat podnět. U soudní exekuce lze nařídit výkon rozhodnutí či exekuci na návrh oprávněného. Správní exekuci na nepeněžitá plnění lze zahájit i z moci úřední a daňovou exekuci zahájí správce daně vždy jen *ex offio*.

V případě soudního výkonu rozhodnutí musí být oprávněný plně informován o majetku povinného, jelikož v návrhu na nařízení soudního výkonu rozhodnutí musí uvést související údaje s jeho majetkem a rovněž způsob provedení výkonu rozhodnutí. Pokud by tyto informace o majetku povinný neznal, má možnost se s žádostí obrátit na soud, který se dotáže povinného.

Povinný je povinen odpovědět do jednoho týdne. V rámci exekuce zvolí způsob provedení exekuce soudní exekutor. Soudní exekutor zároveň zjišťuje i majetkové hodnoty povinného, přičemž třetí osoby mají povinnost tyto informace poskytnout zpravidla bezplatně a bez zbytečného odkladu.

Co druh exekuce, to jiný orgán s pravomocí provádět exekuci. Exekučním správním orgánem u exekuce na nepeněžitá plnění je správní orgán, jenž vydal prvostupňové rozhodnutí, popř. schválil smír, pokud je orgánem moci výkonné. V rámci daňové exekuce jsou exekučními orgány obecní správci daně (celní úřady či územní finanční orgány), nestanoví-li zákon jinak. Výkon rozhodnutí je svěřen okresním soudům a exekuci provádí soudní exekutor. Z hlediska již mnohokrát diskutované teritoriality, výkon rozhodnutí vede místně příslušný soud a zvolení konkrétního soudního exekutora oprávněným není závislé na žádném teritoriu. Volba soudního exekutora byla omezena zejména ustanovením exekučního řádu, kde náklady nad limit nákladů cestovného a náhrady za ztracený čas hradí oprávněný. Dle názoru autorky je to chytrým řešením vedoucím k přemýšlení oprávněných nad výběrem exekutora i z hlediska sídla jeho exekutorského úřadu, a to prozatím bez zavedení principu teritoriality.

Další odlišnost je možno nalézt u prekluzivních lhůt správní exekuce. U správní exekuce na nepeněžitá plnění může být exekuce nařízena do 5 let a provedena nejpozději do 10 let od doby, kdy měla být povinnost splněna dobrovolně. V daňové exekuci právo vymáhat nedoplatek zaniká po 6 letech od jeho splatnosti.

O tom, zda bude zaslána exekuční výzva k dobrovolnému plnění, rozhoduje ve správní exekuci exekuční orgán. Soudy tento institut nevyužívají, avšak soudní exekutoři ano. Spolu s vyrozuměním o zahájení exekuce zasílají povinnému i výzvu ke splnění povinnosti. Z pohledu autorky bakalářské práce je reakce povinného na tuto výzvu ve lhůtě 30 dnů od doručení pro něj výhodná, neboť tak ještě lze předejít provedení exekuce a zaplatit méně na nákladech exekuce.

Autorka této práce uvedla dle jejího názoru nejpálčivější rozdíly a shody mezi jednotlivými režimy exekucí.

6 Dotazník a soudní exekutoři

Tato část bakalářské práce je zaměřena na aktuální otázky spojené s činnostmi soudních exekutorů, což autorka vnímá jako vhodné dokreslení celé práce, neboť praxe se může někdy zásadně lišit od teorie. V elektronické podobě byl zaslán dotazník vybraným soudním exekutorům, přičemž reakci na dotazník obdržela autorka od celkem sedmi exekutorů. Patří jim velké poděkování od autorky práce. Vzhledem k této skutečnosti se rozhodla ponechat jejich jména v anonymitě, neboť tento nízký počet odpovědí dle autorky lze odůvodnit i obavou ze zveřejnění. Jedním z hlavních důvodů byla však zcela jistě i časová a pracovní vytíženost soudních exekutorů, neboť vykonávají větší počet exekucí než soudy.

Dotazník obsahoval 9 otázek zaměřených na postavení soudního exekutora, vymáhané pohledávky a aktuality týkající se jeho činnosti. Následně bude přistoupeno k jednotlivým otázkám a reakcím na ně.

1. Jaký je Váš názor – je exekutor prodlouženou rukou státu nebo spíše podnikatelem?

Odpovědi na tuto otázku se lišily. I přesto však lze říci, že téměř polovina dotazovaných soudních exekutorů se cítí být ryze podnikatelem. Ostatní z exekutorů se přirovnávají v některých aspektech k podnikateli a zároveň prodloužené ruce státu. Jeden z exekutorů se ztotožňuje s exekučním řádem, kde je exekutor soudem, a na základě tohoto zastává názor, že soudní exekutor je jednoznačně prodlouženou rukou státu. Byla vyslovena rovněž myšlenka podobného postavení s notářem.

Shodné stanovisko zaujímají exekutoři ve skutečnosti, že stát na ně přenesl nucený výkon rozhodnutí, protože sám byl neefektivní. Na základě toho by jim však měl rozšiřovat, nikoliv zužovat pravomoci, a materiálně je při exekuční činnosti zajistit, aby nenesli žádné riziko jako soud.

Do postavení podnikatele staví soudní exekutory především právní úprava, judikatura a veřejnost. Pro obhájení některých judikátů souvisejících s minimální odměnou či nepřiznání odměny žádné je použit odkaz na podnikatelské riziko exekutorů. Paradox představuje též fakt, že soudní exekutor si obdobně jako podnikatel nemůže vybrat obchod, i když předem ví o nemajetnosti povinného.

2. Jakou má Váš exekutorský úřad průměrnou úspěšnost při vymáhání pohledávek?

Úspěšnost se u většiny ze soudních exekutorů, kteří odpověděli, pohybuje kolem 30 % za delší časové období vymáhání. Vymahatelnost snižuje například každoroční uplatňování exekučních titulů u povinných s větším počtem exekucí.

3. Pohlédneme-li na celkovou strukturu pohledávek, vymáhaných prostřednictvím Vašeho exekutorského úřadu, jedná se spíše bagatelní pohledávky či vyšší dlužné částky?

U této otázky nevyšla z reakcí soudních exekutorů jednoznačná odpověď. Zastoupení pohledávek je buď kombinací obojího, nebo spíše příkloněním k jedné z uvedených variant.

4. Jaké upřednostňujete způsoby vymáhání dluhu a proč?

Autorka bakalářské práce si je vědoma špatně položené otázky, která měla směřovat spíše na efektivnost jednotlivých způsobů vymáhání. Špatná formulace dotazu zapříčinila odpovědi ve smyslu, že pořadí způsobů je stanoveno exekučním řádem.

Našli se však i tací soudní exekutoři, kteří reagovali ve shodě s očekáváním autorky. Jeden z nich považuje příkázání pohledávky a srážky ze mzdy za nejrychlejší způsoby vymožení u malých pohledávek. Vyzdvihuje i prodej nemovitostí, který uspokojí větší počet věřitelů při rozvrhu a exekutor má větší odměnu. Jiný z exekutorů považuje příkázání pohledávky za prakticky bezvýznamné, další exekutor vidí výhody ve srážkách ze mzdy (spravedlivé, invazivní, oprávněnému je pohledávka pravidelně hrazena). Nejlepší řešení představuje domluva s dlužníkem na dobrovolné úhradě či splátkovém kalendáři.

5. Jak se vyrovnáte s avizovaným snížením exekučního tarifu? Mohlo by to vést až k ukončení Vaší činnosti?

Od 1.4.2017 nabývá účinnosti vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR, kterou se mění vyhláška č. 330/2001 Sb. Její účinnost přinese snížení minimální odměny soudního exekutora o jednu třetinu (ze 3.000,- Kč na 2.000,- Kč) a snížení paušálu náhrad hotových výdajů o 50 % při dobrovolné úhradě u všech pohledávek, nikoli jen u pohledávek přesahující částku 10.000,- Kč.

Exekutoři se shodují, že předchozí varianta vyhlášky by pro ně byla likvidační okamžitě. Tři z nich předjímají pokračování v jejich činnosti. Ostatní exekutoři předpokládají zánik úřadu v delším časovém horizontu od účinnosti vyhlášky. Jeden již propustil některé ze svých zaměstnanců.

6. Co by pro Vás znamenalo zavedení tzv. principu teritoriality?

Změna ve formě zavedení principu teritoriality by byla soudními exekutory všeobecně vítána. Jako pozitiva uvádějí následující:

- menší nápad, ale vymáhání všech druhů pohledávek;
- nezávislost, nemuset se podbízet advokátům, aby označili právě jeho v exekučním návrhu;
- záruka nestrannosti a veřejnoprávnosti při výkonu pravomocí;
- šance stát se prodlouženou rukou státu místo podnikatele;
- snížení nákladů pro povinné a nezatěžování subjektů při lustracích (lustrace na jednoho povinného jedním exekutorem);
- narovnání prostředí ve vymáhacím procesu;
- upevnění pozice soudního exekutora jako osoby nezávislé, rozhodující o právech a povinnostech účastníků řízení.

7. Myslíte si, že jsou soudní exekutoři pod dostatečnou kontrolou? Dle ministra spravedlnosti je nad výkonem činnosti soudního exekutora nedostačující kontrola.

V odpovědi na tuto sedmou otázku se exekutoři jednoznačně shodli na tom, že kontrola zcela dostačuje. Soudní exekutor patří mezi nejvíce kontrolované profese, přičemž kontroly jsou prováděny často a důkladně. Každé pochybení exekutora je ihned trestáno a z neznalosti exekučního procesu vznikají mediálně zajímavé pseudo-kauzu.

Jeden exekutor uvedl myšlenku, že ke kontrole by postačil jen jeden politicky nezávislý specializovaný orgán, ve kterém by pracovali odborníci v oboru a uměli by například zpracovat kárnou žalobu, s čímž ministerstvo mělo v minulosti problém. Mezi další názor lze zařadit, že ministr spravedlnosti je zejména nespokojen se stavem, kdy se musí s kárnou žalobou obracet na soud, neboť by toto chtěl postihovat sám a poté se chlubit počtem rozhodnutí před veřejností.

8. Mohl/a byste jmenovat nějaký nástroj ze zahraničí, jehož zavedení v České republice by znamenalo zefektivnění práce exekutorů?

Reakcí na tuto otázku byl rozsáhlý výčet institutů ke zvýšení efektivity činnosti exekutorů. Autorka práce považuje za vhodné uvést všechny z nich:

- postižení mezd a jiných peněžitých pohledávek manželů povinných;
- pozastavení řídičského oprávnění i při vymáhání běžného výživného a nezaplaceného výživného pro studenta do 26 let;
- odstranění dvoukolejnosti ve správních exekucích, kdy stát vyvíjí tlak na své instituce, aby si své pohledávky vymáhaly samy, což stojí daňového poplatníka nemalé peníze;
- okresní teritorialita;
- možnost exekutora vykonávat činnost insolvenčního správce, který po jmenování opakuje tytéž úkony (zjištění a ocenění majetku);
- předsoudní inkaso jako poslední výzva před zahájením řízení;
- lustrace majetku obžalovaných v trestním řízení vedoucí k zajištění tohoto majetku orgánem činným v trestním řízení;
- plnohodnotný CzechPoint;
- provádění dobrovolných dražeb pro insolvenční správce;
- obnova exekutorských zápisů s doložkou přímé vykonatelnosti.

9. Exekutoři dnes nemají ve společnosti dobré jméno. Často se mluví o jejich neetickém chování vůči dlužníkům. Napadá Vás nějaký způsob, jak tento názor veřejnosti změnit?

U dotazovaných exekutorů převládá názor, že tento názor nelze změnit. Nepomáhá poradenství zdarma, osvěta ani účast v televizních debatách. Pomohlo by možná odstranění populismu z politiky, kde si současné vládnoucí strany staví z dlužníků voličskou základnu. Dalším nápadem by bylo zavedení teritoriality, kdy by do profese chodili jen zájemci o činnost exekutora ne podnikatelé a exekutorovi by se též dostalo důstojného postavení. Ke změně názoru by přispěla rovněž serióznost, nezávislost na médiích, vlastní nestrannost, rozumovost, vzdělanost a pravdivá informovanost.

K negativnímu postoji veřejnosti napomáhá i skutečnost, že převažující klady exekuční činnosti nejsou zmiňovány vůbec, naproti tomu záporné aspekty

jsou neustále zdůrazňovány. Závisí i na postavení daného člověka, to znamená, pokud půjde o dlužníka, jeho postoj bude vždy negativní, zatímco postoj věřitele v případě úspěchu vymožení bude zpravidla pozitivní.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo provést komparaci exekuce správní a soudní, vymezit hlavní rozdíly a nalézt podobnosti. Pro uvedení do problematiky byly charakterizovány jednotlivé druhy exekuce. Pominu-li neméně důležitý historický vývoj exekuce, tak jsem charakteristiku započala v obecné rovině, kde jsem definovala pojem exekuce, jejich druhy a právní úpravu. Pokračovala jsem pak více specifickou částí, a to především nastíněním důležitých bodů průběhu jednotlivých druhů exekucí. Jednotlivé podkapitoly exekuce či výkonu rozhodnutí jsou členěny chronologicky, abych i tímto napomohla k rychlejší orientaci nebo pochopení.

V teoretické části jsem čerpala především z nejnovějších vydání literatury, komentářů k zákonům a zejména z právních předpisů. V této oblasti dochází k velmi častým novelizacím, tudíž jsem použila nejaktuálnější zdroje. Dle mého názoru by mělo dojít zejména k sjednocení právní úpravy i terminologie exekucí či výkonu rozhodnutí, která může být pro občany značně zmatečná. Vzhledem ke skutečnosti, že většina exekucí je prováděna soudními exekutory, nabízí se rovněž otázka, zda by nebylo lepší jim svěřit veškeré vymáhání exekucí, neboť se na tuto činnost specializují, zatímco u přetížených soudů tvoří výkon rozhodnutí jen jednu z mnoha agend.

Následně byla provedena komparace, kde největší rozdíly spatřuji v právní úpravě, terminologii a orgánech provádějících exekuci či výkon rozhodnutí. Velkým přínosem pro mou bakalářskou práci jsou dle mého mínění získané reakce od soudních exekutorů na elektronicky zasláný dotazník. Dotazník obsahoval devět otázek zaměřených na aktuální témata, vymáhané pohledávky a v neposlední řadě také dotaz na postavení soudních exekutorů.

S postavením soudních exekutorů je spojena i první otázka dotazníku, tedy zda se soudní exekutoři cítí být prodlouženou rukou státu či spíše podnikateli. Velká část odpovědí soudních exekutorů zmiňovala postavení jak prodloužené ruky státu, tak i podnikatele zároveň. Rovněž uvedli, že do role podnikatele je staví především judikatura, právní úprava a veřejnost. Ve spojení s další otázkou se potvrzuje má první hypotéza, tedy že zavedení principu teritoriality by přineslo pozitiva, a to včetně potlačení postavení soudního exekutora jako podnikatele. Princip teritoriality by byl exekutory vítán a v jejich reakcích byla uvedena samá

pozitiva, včetně šance stát se prodlouženou rukou státu místo podnikatele. Mezi další pozitiva řadí dotazovaní exekutoři mimo jiné nezávislost, nestrannost, veřejnoprávnost při výkonu pravomocí a narovnání prostředí ve vymáhacím procesu.

Druhá z hypotéz souvisí s vyhláškou Ministerstva spravedlnosti České republiky snižující odměnu a hotové výdaje soudních exekutorů. Vyhláška č. 441/2016 Sb. nabude účinnosti 1.4.2017 a na to, jaké důsledky s sebou pravděpodobně přinese, jsem se zeptala rovněž soudních exekutorů. Hypotéza byla stanovena tak, že tato vyhláška zapříčiní ukončení činnosti mnoha soudních exekutorů. V zásadě došlo k potvrzení i této hypotézy neboť více jak polovina dotázaných předpokládá zánik svého exekutorského úřadu.

Tato bakalářská práce může být přínosem především pro občany, kteří se s touto problematikou dosud nesečkali a rovněž pro samotné dlužníky, neboť právní úprava exekucí je velice nepřehledná. Mou snahou bylo postihnout to nejdůležitější z tohoto tématu. Pokud bych měla možnost toto téma zpracovat znovu, zvolila bych v praktické části formu rozhovoru, neboť v rámci dotazníků jsem zaznamenala velmi nízkou návratnost.

Resumé

The aim of my thesis was to compare administrative and judicial distraint, identify the main differences and find similarities. It was characterized various types of distraint. If you ignore important historical development, I began characteristics in general, where I defined the term distraint and its types and legal basis. Then I continued with more specific parts, mainly outlining the important points during the distraint. The individual subsections of execution or enforcement are structured chronologically to help with orientation and understanding.

In the theoretical part I gathered information mainly from the latest literature, commentaries on laws and legislation. I used the most current sources because of frequent amendments. In my opinion there should be particular to the unification of legislation and terminology execution or enforcement, which can be very confusing for the citizens. Given the fact that most executions are carried out by court bailiffs, it offers also the question of whether it would be better to entrust them with the recovery of all distraint as they specialize in this activity, while the overloaded courts constitute enforcement is just one of many agendas.

Comparison was carried out the biggest differences in legislation, terminology and bodies engaged in the distraint or enforcement. A great benefit for my bachelor thesis is gained information from questionnaire survey. The questionnaire contained nine questions covering current issues related to the activities of bailiffs.

The bachelor thesis can be beneficial especially for people who did not know this issue very well and also for debtors because the legislation of distraint is very confusing. My aim was to describe the most important of this topic. If I had the opportunity to make this issue again, I chose the practical part of the interview form, because in the questionnaires, I saw a very low return.

Seznam použité literatury a zdrojů

Literatura

HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-710.

JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H.Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-607-4.

KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. *Exekuční řád: komentář*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2.

KORBEL, František a Dana PRUDÍKOVÁ. Velké změny exekučního práva od 1. ledna 2013. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 1, s. 2. ISSN 1210-6410.

LICHNOVSKÝ, Ondřej. *Daňový řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-604-3.

RAŠOVSKÁ, Ilona. *Jak být úspěšný v exekuci, aneb, Základní abeceda exekutora*. Praha: Orac, 2002. Knihovnička Orac. ISBN 80-861-9951-7.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-868-6146-5.

SKULOVÁ, Soňa. *Správní právo procesní*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-414-5.

ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5.

TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2006. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-717-9489-9.

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-807-5020-772.

WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-427-0.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 2., aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5.

Právní předpisy

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 292/2016, o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

Statistika a výkaznictví Ministerstva spravedlnosti [online], [cit. 12.3.2017]. Dostupné z: <http://cslav.justice.cz/InfoData/uvod.html>

Exekutorská komora České republiky [online]. Praha, c2009-2017 [cit. 2017-03-09]. Dostupné z: <http://ekcr.cz/1/centralni-evidence-exekuci/22-centralni-evidence-exekuci?w=>

Judikatura

Usnesení Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 Afs 47/2004 ze dne 24.11.2004.

Seznam použitých zkratk

OSŘ	občanský soudní řád
EŘ	exekuční řád
DŘ	daňový řád
SŘ	správní řád
MS ČR	Ministerstvo spravedlnosti České republiky
CEE	Centrální evidence exekucí

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

1. Jaký je Váš názor – je exekutor prodlouženou rukou státu nebo spíše podnikatelem?
2. Jakou má Váš exekutorský úřad průměrnou úspěšnost při vymáhání pohledávek?
3. Pohlédneme-li na celkovou strukturu pohledávek, vymáhaných prostřednictvím Vašeho exekutorského úřadu, jedná se spíše bagatelní pohledávky či vyšší dlužné částky?
4. Jaké upřednostňujete způsoby vymáhání dluhu a proč?
5. Jak se vyrovnáte s avizovaným snížením exekučního tarifu? Mohlo by to vést až k ukončení Vaší činnosti?
6. Co by pro Vás znamenalo zavedení tzv. principu teritoriality?
7. Myslíte si, že jsou soudní exekutoři pod dostatečnou kontrolou? Dle ministra spravedlnosti je nad výkonem činnosti soudního exekutora nedostačující kontrola.
8. Mohl/a byste jmenovat nějaký nástroj ze zahraničí, jehož zavedení v České republice by znamenalo zefektivnění práce exekutorů?
9. Exekutoři dnes nemají ve společnosti dobré jméno. Často se mluví o jejich neetickém chování vůči dlužníkům. Napadá Vás nějaký způsob, jak tento názor veřejnosti změnit?